UCHWAŁA NR XXXVI.205.2026
RADY GMINY ZAGRODNO

z dnia 30 października 2026 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Rozwiazywania Problemów Społecznych Gminy Zagrodno na lata 2026-2030

Na podstawie art.18 ust2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 662 z późn. zm.), art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz.639 z późn. zm.) uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zagrodno na lata 2025-2030 stanowiąca załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zagrodno

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Zagrodno

Bartosz Kunecki

Załącznik do uchwały nr XXXVI.205.2026
Rady Gminy Zagrodno
z dnia 30 października 2026 r.

GMINA
ZAGRODNO

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ZAGRODNO NA LATA 2026 – 2030

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZAGRODNO NA LATA 2026– 2030**

Spis treści

Spis treści 2
I. Wstęp
II. Podstawy Prawne 3
III. Charakterystyka Gminy Zagrodno 12
3.1 Demografia: procesy ludnościowe 14
3.2 Potencjał społeczny, kulturowy i przyrodniczy 19
3.3 Bezrobocie i rynek pracy 24
3.4 Pomoc społeczna 28
3.5 Uwarunkowania gospodarcze 47
3.6 Zjawisko wykluczenia społecznego w Gminie Zagrodno 49
3.7 Piramida problemów społecznych 51
IV. Cele 53
4.1 Uszczegółowienie problemów społecznych w kontekście celów 54
4.2 Wdrażanie celów Strategii 58
V. Analiza SWOT 61
VI. Misja i wizja 64
VII. Kierunki Interwencji 65
VIII. Monitoring i ewaluacja 66
Spis tabel schematów fotografii 68
Spis wykresów 69

I. Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zagrodno na lata 2026 - 2030 wyznacza główne działania dla samorządu i mieszkańców w celu poprawy funkcjonowania gminy pod względem społecznym, który rzutuje na sferę ekonomiczną, demograficzną i gospodarczą. Ponadto prezentowana Strategia ma na celu ograniczenie lub eliminację problemów społecznych na terytorium gminy. Będzie to zatem taki kierunek działań, który pozwoli zminimalizować negatywne skutki zmian zachodzących w społeczeństwie. Sztandarowe działania ukierunkowane są zatem na poprawę jakości życia mieszkańców, wzmocnienie spójności społecznej, wyrównywanie szans oraz wzmacnianie kapitału społecznego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zagrodno na lata 2026-2030 stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej.

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest minimalizowanie lub/i eliminowanie zdiagnozowanych problemów społecznych na terytorium Gminy Zagrodno Strategia jest podstawowym instrumentem zarządzania w aspekcie społecznych uwarunkowań na terenie gminy, ponieważ zawiera cele średnioterminowe, odpowiadające generalnym kierunkom działania. Jest to więc praktyczny dokument dla władz samorządowych, instytucji i samych mieszkańców, stanowiący kierunkowskaz do dalszych działań.

II. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Główne ramy prawne

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

• ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;

• ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

• ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;

• ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy;

• ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;

• ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

• ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia;

• ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;

• ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

• ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia;

• ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;

• ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o;

• ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;

• ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;

• ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych;

• ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;

• ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym;

• ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny.

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji Strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej czy budownictwa socjalnego.

Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Niniejsza Strategia jest głównym narzędziem realizacji polityki społecznej i socjalnej oraz dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej przedstawiono sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno- gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania Państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.
2. Polska Cyfrowa.
3. Kapitał ludzki.
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski.

1. Rozwój regionalny.
2. Transport.

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

1. Kapitał społeczny.
2. Sprawne państwo.

Narodowy Program Zdrowia 2021-2025

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (dalej jako: NPZ), jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie

działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne NPZ obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej (dalej jako: NSIS) było przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadania Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej, niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych, obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna.

Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Jest on również powiązany z realizacją działań wskazanych w poszczególnych obszarach dla wszystkich

trzech celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Cel główny doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

1. Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
2. Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
3. Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej

Działania przewidziane w KPRES ujęto w czterech obszarach tematycznych.

- Solidarna wspólnota lokalna. Obszar ten dotyczy współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową. Przewidziane w nim działania pozwolą zmienić zasady współpracy między samorządem a podmiotami ekonomii społecznej tak, aby mieszkańcy wspólnot samorządowych mieli dostęp do lepiej zaplanowanych i dopasowanych do indywidualnych potrzeb usług społecznych, świadczonych w szczególności przez podmioty działające lokalnie.
- Solidarny rynek pracy. W tym obszarze zebrane zostały działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej (np.: CIS, KIS, WTZ, ZAZ przedsiębiorstwa społeczne). Określone zostały również warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach. Wszystkie te działania przyczynią się do zwiększenia szans na pracę i pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej (np. bezrobotnych, niepełnosprawnych, ubogich).
- Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna. Obszar ten obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność. Dzięki temu bardziej stabilne będą miejsca pracy tworzone w tych podmiotach. W KPRES przewidziano m.in. dedykowane dla podmiotów ekonomii społecznej wsparcie doradcze, pożyczki, a także działania wspierające powstawanie sieci i partnerstw.
- Solidarne społeczeństwo. W tym obszarze znalazły się działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną. Będą one skierowane w szczególności do osób młodych. Ponadto przewidziano także upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród przedstawicieli władz publicznych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Głównym celem przyjętej polityki publicznej w perspektywie do roku 2030 jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

• przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
• przeciwdziałania bezdomności,
• rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
• wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
• wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (dalej jako: KSRR) jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)

Zintegrowana Strategia Umiejętności (dalej jako: ZSU) została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. ZSU stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Narodowy Program Mieszkaniowy

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno-programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do 2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw promieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania umożliwiające angażowanie w cel poprawy dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych, jak i prywatnych.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Wizję przyszłościowego rozwoju regionu określono w dość ogólnej, lecz adekwatnej do powszechnie ujawnianych oczekiwań formie jako: Dolny Śląsk 2030 regionem równomiernego rozwoju, regionem przyjaznym, nowoczesnym i konkurencyjnym. Jej osiągnięciu służyć będzie realizacja celu nadrzędnego, którym jest harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności oraz przyporządkowanych mu pięciu celów strategicznych:

1. efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu;
2. poprawa jakości i dostępności usług publicznych;

3. wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego;

4. odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego;

5. wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Realizacji tychże celów strategicznych służyć mają różnorodne inicjatywy ujęte w 94 przedsięwzięciach strategicznych – grupach zadań strategicznych.

W ujęciu horyzontalnym (obejmującym całe województwo) za priorytetowe przyjęto sześć kierunków strategicznej interwencji dotyczących zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego, doskonalenia usług edukacyjnych, kształtowania postaw obywatelskich, rozwoju potencjału komunikacyjnego, wykorzystania potencjału środowiska oraz wzmocnienia rozwoju regionalnych i subregionalnych ośrodków miejskich. Ponadto uwzględniono wyraźnie terytorialne podejście wyróżniając sześć obszarów interwencji, którym dedykowane są dostosowane do nich specyficzne przedsięwzięcia strategiczne – grupy zadań strategicznych.

W ramach kluczowych dokumentów lokalnych, z którymi Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zachowuje spójność, można wskazać:

- Strategię Rozwoju Gminy Zagrodno na lata 2026-2036
- Strategię rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020–2030, obejmująca swoim zasięgiem subregiony wałbrzyski i jeleniogórski (NUTS 3) – Strategia Rozwoju Sudety 2030.

Powiązanie celów strategicznych w poszczególnych dokumentach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Powiązanie celów

Cele szczegółowe	**Dokumenty strategiczne**	
	Strategia Rozwoju Gminy Zagrodno na lata 2026-2036	**Strategia Rozwoju Sudety 2030**
Cel szczegółowy I Przeciwdziałanie wystąpieniu zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób starszych i niepełnosprawnych.	Cel strategiczny: Podnoszenie jakości świadczonych usług oraz wzmacnianie kapitału ludzkiego: Tworzenie miejsc przyjaznych seniorom (np. Kluby Seniora, DPS) oraz rozwój gminnej polityki senioralnej • Wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami • Wsparcie seniorów z terenu gminy • Profilaktyka prozdrowotna dla wszystkich grup wiekowych Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych wysokiej jakości dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym doszkalanie kadry opiekunów i asystentów rodzin	Cel strategiczny: OBSZAR II Terytorium bliżej obywateli - Cel operacyjny 2.3 Rozwój infrastruktury i usług „Senior +" (dla osób starszych) oraz osób niepełnosprawnych
Cel szczegółowy II Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych długotrwałym wykluczeniem oraz osób nieaktywnych, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.	Cel strategiczny 2: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami • Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup szczególnie zagrożonych	Cel strategiczny: OBSZAR II Terytorium bliżej obywateli Cel operacyjny 2.5 Integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel szczegółowy III Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży (przeciwdziałanie uzależnieniom).	Cel strategiczny: Podnoszenie jakości świadczonych usług oraz wzmacnianie kapitału ludzkiego: Edukacja (rozwijanie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych)	Cel strategiczny: OBSZAR II Terytorium bliżej obywateli Cel operacyjny 2.2 Podwyższenie poziomu edukacji dzieci i młodzieży oraz dostosowanie do potrzeb rynku
Cel szczegółowy IV Podejmowanie działań w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego.	Cel Strategiczny: Podnoszenie jakości świadczonych usług oraz wzmacnianie kapitału Ludzkiego Wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, a także ich bliskich i opiekunów, w tym działania kierunkowane na wydłużenie czasu i zwiększenie komfortu ich przebywania w środowisku domowym, wsparcie rodzin w procesie opieki omowej oraz czasowe odciążenie rodzin w obowiązkach sprawowania opieki.	Cel strategiczny: OBSZAR II Terytorium bliżej obywateli Cel operacyjny 2.4 **Profilaktyka zdrowia psychicznego** to szereg działań mających na celu zapobieganie problemom psychicznym oraz wspieranie dobrej kondycji psychicznej.

Źródło: Opracowanie własne

III. Charakterystyka Gminy Zagrodno

Gmina Zagrodno położona jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego w powiecie złotoryjskim. Obszar gminy leży u zbiegu dwóch krain geograficznych – urozmaiconego krajobrazowo Pogórza Kaczawskiego i Wysoczyzny Chojnowskiej. Przez gminę przepływa rzeka Skora, która ma cechy rzeki górskiej, charakteryzuje się dużymi zmianami poziomu wód w zależności od warunków atmosferycznych. Nad Skorą leżą wsie Modlikowice, Uniejowice, Jadwisin i Zagrodno. Od

północy graniczy z Gminą Chojnów, od wschodu z Gminą Złotoryja, od południa z Gminą Pielgrzymka, a od zachodu z Gminą Warta Bolesławiecka.

W skład gminy wchodzą następujące miejscowości: Brochocin, Grodziec, Jadwisin, Łukaszów, Modlikowice, Olszanica, Radziechów, Uniejowice, Wojciechów oraz Zagrodno. Każda miejscowość stanowi odrębne sołectwo, z wyjątkiem Zagrodna, gdzie ustanowiono dwa sołectwa: Zagrodno oraz Zagrodno Osiedle.

Schemat 1 Mapa oglądowa obszaru Gminy Zagrodno

Źródło: Google Maps

Gmina Zagrodno ma charakter rolniczy. Użytki rolne stanowią 80% jej powierzchni, lasy 9%, a nieużytki zaledwie 0,4%.

Na terenie gminy znajdowało się 365 gospodarstw rolnych. Gmina zaliczana była do gmin o wysokim poziomie produkcji rolniczej. W chwili obecnej rozwijają się dość intensywnie działalności gospodarcze, a produkcja rolnicza obniżyła swoją produktywność. Gmina pomimo rolniczego charakteru dysponuje atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi o powierzchni 180 ha, przeznaczonymi głównie pod przemysł oraz usługi. Teren ten zlokalizowany jest w pobliżu autostrady A4 we wsi Łukaszów, gdzie rozwija się Gminna Strefa Ekonomiczna. Rozwijająca się działalność gospodarcza Gminy to przede wszystkim działalność usługowa, nastawiona na obsługę mieszkańców, a także nieduże zakłady produkcyjne.

Gmina posiada dobrze rozwinięty system komunikacji drogowej oparty o system dróg: krajowych (autostrada A4), wojewódzkich (Droga 363 oraz 328), powiatowych i gminnych zapewniający powiązania poszczególnych miejscowości z siedzibą gminy, powiatu i województwa.

3.1 DEMOGRAFIA I PROCESY LUDNOŚCIOWE

Na terenie gminy Zagrodno zameldowanych było 4 792 osób (stan na dzień 31.12.2025 r.) w tym 2 397 kobiet oraz 2 395 mężczyzn co daje odpowiednio stosunek 50,02 % do 49,98 %. Liczba osób niepełnoletnich zameldowanych – 804, z czego 413 to kobiety (dziewczynki), a 391 to mężczyźni (chłopcy). Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach jest zróżnicowana. Od kilku lat obserwujemy w Gminie Zagrodno, podobnie jak w większości innych gmin spadek liczby mieszkańców. W roku 2025 tendencja spadkowa w porównaniu do 2024 r. wyniosła 108 osób. Spadek ludności w gminie Zagrodno, wynika ze zmienności liczby urodzeń, napływu i odpływu migracyjnego oraz z niewykonywania obowiązku meldunkowego przez mieszkańców. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców zmalała o 16,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa dolnośląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 2: Liczba ludności w latach 2019 -2025.

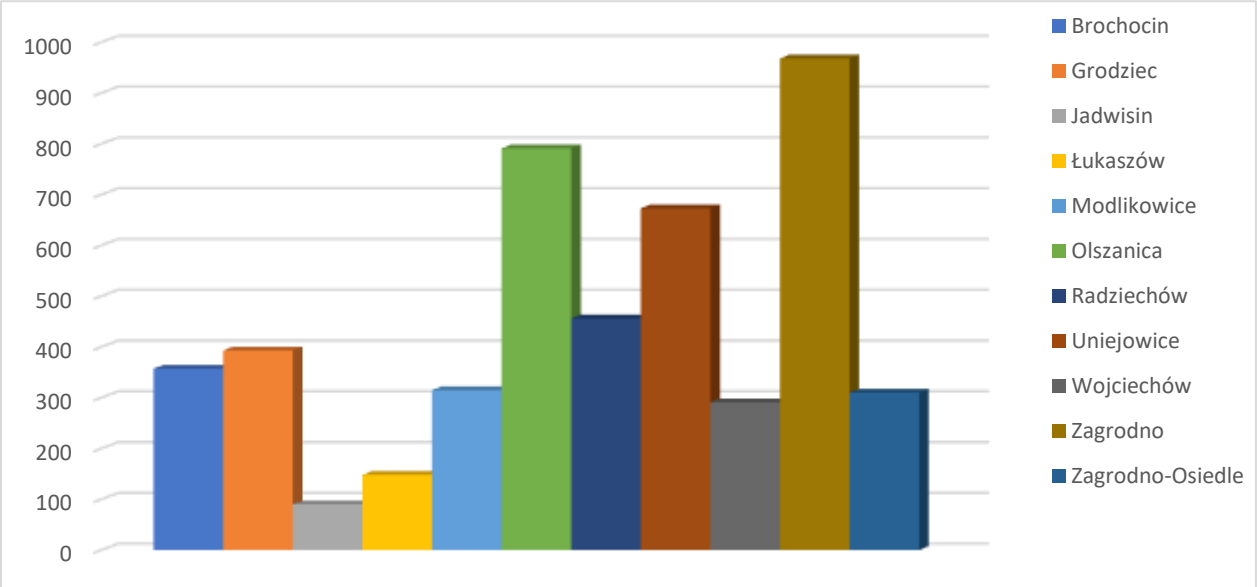
Sołectwo	Liczba ludności stan na 31.12.2019	Liczba ludności stan na 31.12.2020	Liczba ludności stan na 31.12.2021	Liczba ludności stan na 31.12.2022	Liczba ludności stan na 31.12.2023	Liczba ludności stan na 31.12.2024	Liczba ludności stan na 31.12.2025
Brochocin	392	384	373	373	363	373	357
Grodziec	414	411	409	398	404	393	393
Jadwisin	96	94	91	95	93	91	90
Łukaszów	162	155	149	152	150	153	148
Modlikowice	361	338	338	334	330	327	315
Olszanica	872	855	829	821	806	806	791
Radziechów	484	484	471	471	464	462	456
Uniejowice	719	706	712	714	701	688	673
Wojciechów	344	341	324	318	311	303	291

Zagrodno	1039	1025	1000	1008	1000	992	968
Zagrodno – Osiedle	359	353	342	334	326	312	310

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zagrodno

Wykres 1: Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach na 31.12.2025 r.

.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zagrodno

Powierzchnia Gminy wynosi 122 km^2, co wraz z liczbą zamieszkujących ją ludzi daje gęstość zaludnienia na poziomie 40 os/km^2.

Na podstawie danych z poniższej tabeli można wnioskować, że w większości na terenie Gminy Zagrodno są zameldowane osoby w wieku produkcyjnym, co jest odmienną tendencją w skali ogólnopolskiej, przy postępującym procesie starzenia się społeczeństwa. W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych sytuacja ludności Gminy Zagrodno przedstawia się następująco:

Tabela 3: Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i płci.

	Kobiety	**Mężczyźni**	**Ogółem**
Wiek przedprodukcyjny* (do 18 lat)	413	391	804
Wiek produkcyjny* (od 18 lat do 59 lat dla kobiet, od 18 lat do 64 lat dla mężczyzn)	1 240	1 567	2 807
Wiek poprodukcyjny* (od 60 lat kobiet, od 65 lat dla mężczyzn)	744	437	1 181

Razem:	**2 397**	**2 395**	**4 792**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zagrodno.
**- Przyjęto klasyfikację Głównego Urzędu Statystycznego.*

Wskaźnik urodzeń na terenie gminy jest niższy niż wskaźnik zgonów. Tendencja ujemnego przyrostu naturalnego utrzymuje się od kilku lat. Pozytywnym sygnałem jest wzrost urodzeń, który powtarza się w dwóch ostatnich latach.

Tabela 4: Urodzenia i zgony.

	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Urodzenia	38	42	31	34	36
Zgony	92	63	60	57	65
Przyrost naturalny	-54	-21	-29	-23	-29

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zagrodno.

Gmina Zagrodno ma ujemny przyrost naturalny wynoszący w okresie ostatnich 5 lat -30. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,19 na 1 000 mieszkańców gminy Zagrodno. W 2025 roku urodziło się 36 dzieci, w tym 55,6% dziewczynek i 44,4% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi średnio 0,50 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Na 1 000 ludności gminy Zagrodno średnio przypada 11,76 zgonów. Jest to nieznacznie więcej od wartości średniej dla województwa dolnośląskiego oraz więcej od wartości średniej dla kraju. Niż demograficzny to okres spadku liczby urodzeń i pozostawania jej na niskim poziomie, co prowadzi do zmniejszenia liczby ludności, zwłaszcza w kontekście starzenia się społeczeństwa. Przyczyniają się do niego czynniki systemowe, takie jak słaba polityka rodzinna i trudna sytuacja ekonomiczna, a także czynniki społeczne, takie jak zmiany w modelu rodziny.
Konsekwencje niżu demograficznego obejmują depopulację, niedobór pracowników, obciążenie systemów emerytalnych i opieki zdrowotnej oraz potencjalny spadek PKB.

Mieszkańcy gminy Zagrodno zawarli w 2025 roku 18 małżeństw, co odpowiada 3,8 małżeństwom na 1 000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 3,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

Głównym problemem społecznym Gminy Zagrodno jest występowanie zjawiska wykluczenia społecznego osób starszych, samotnych i schorowanych, ale także osób długotrwale bezrobotnych. Zauważalne i poważne zagrożenie współczesności w postaci zachodzących zmian demograficznych, które przejawia się poprzez ujemny przyrost naturalny i wydłużający się okres życia osób starszych sprawiają, że Gmina boryka się z problemami osób starszych, tj. udział w życiu publicznym i kulturalnym, aktywność społeczna, korzystanie z opieki medycznej, „załatwianie" spraw urzędowych itp. Dodatkowo brak odpowiedniego rynku pracy stanowi jedną z przyczyn kumulacji negatywnych zjawisk społecznych, tj. bezrobocie, ubóstwo, patologie społeczne, a co za tym idzie wykluczenie społeczne niektórych mieszkańców Gminy. Niska atrakcyjność Gminy sprawia, że młodzi mieszkańcy migrują do innych miejscowości, co również nie wpływa korzystnie na rozwój Gminy. Brak infrastruktury komunikacyjnej stanowi kolejny problem z jakim boryka się Gmina. Likwidacja linii autobusowych oraz kolei spowodowała, że głównie starsi mieszkańcy Gminy posiadają utrudniony dostęp do podstawowej opieki medycznej.

Należy jednak podkreślić, że sytuacja społeczna mieszkańców ulega z roku na rok poprawie, co potwierdzają dane spadku bezrobocia, zwiększenia liczby osób pracujących oraz spadku liczby osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej. Jednak w chwili obecnej Gmina stoi przed nowym wyzwaniem/problemem społecznym, tj. starzeniem się społeczeństwa, co niewątpliwie powinno wyznaczyć podjęcie odpowiedniej polityki samorządowej. Owa polityka powinna być oparta na minimalizacji problemów, z którymi borykają się starsi mieszkańcy Gminy, jak również inne osoby stanowiące osoby potencjalnie zagrożone wykluczeniem społecznym.

W ramach konsultacji dotyczących opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zagrodno na lata 2021-2025 w roku 2020 wybrzmiały bardzo głośno głosy w sprawie zapotrzebowanie na utworzenie ośrodka wsparcia na terenie gminy Zagrodno. We wcześniejszych latach brakowało środków, pomocy z zewnątrz oraz miejsca, w którym ośrodek wsparcia mógłby być umiejscowiony. W związku z wygaszeniem filii Szkoły w Radziechowie dostępny jest budynek, a ogłoszenie Programu Resortowego stworzyło możliwości na utworzenie ośrodka wsparcia. Również w ramach konsultacji z podopiecznymi GOPS nad tworzeniem Strategii Rozwoju Gminy Zagrodno na lata 2026-2030 bardzo dużo głosów padało za zasadnością utworzenia ośrodka wsparcia dla osób z niepełnosprawnością na terenie gminy Zagrodno.

Zamierzeniem jest stworzenie budynku Centrum opiekuńczo-mieszkalnego spełniającego wymagania obowiązujących norm i przepisów dotyczących prowadzenia tego typu placówek opisanych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zakłada się pomoc dorosłym osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, o których mowa w.w ustawie poprzez zapewnienie usług zamieszkiwania w ramach pobytu dziennego lub całodobowego. Centrum zagwarantuje miejsca dla osób wymagających wysokiego poziomu wsparcia.

Utworzenie Centrum Opiekuńczo Mieszkalnego w Radziechowie stwarza wielką szansę dla osób z niepełnosprawnością. Osoby te, obok różnorodnego wsparcia (w tym w zakresie potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, zapobiegania wtórnym powikłaniom, stymulowania i rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji poznawczych oraz społecznych), w nowopowstałym obiekcie będą miału zapewnioną możliwość niezależnego, samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę swoich potrzeb. Obiekt ma na względzie uspołecznienie uczestników w Centrum co wpłynie pozytywnie na procesy nawiązywania relacji interpersonalnych oraz pozwoli na podejmowanie przez osoby niepełnosprawne aktywności na miarę posiadanego potencjału i zasobów oraz poprawi sytuację osób niepełnosprawnych dając im szansę na samodzielne i niezależne życie. Projektowany obiekt wraz ze strefą zewnętrzną budynku będzie tworzyć otoczenie cechami nawiązującymi do środowiska i miru domowego, w którym kluczowymi wartościami będą podmiotowość i włączenie społeczne uczestników, troska o ich dobrostan, gdzie zachowana zostanie równowaga między zabezpieczeniem potrzeb uczestników związanych z niepełnosprawnością i zdrowiem, nabywaniem umiejętności i kompetencji oraz rekreacją i spędzaniem wolnego czasu.

Zjawisko zachodzących zmian demograficznych zostało zasygnalizowane także w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020–2030*. Za symptom tego procesu przyjęto wskaźnik obciążenia demograficznego liczonego jako stosunek ludzi w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. Proces starzenia się społeczeństwa stanowi tendencję ogólnopolską, która wymusza na samorządach podjęcie odpowiedniej polityki senioralnej.

W Gminie Zagrodno nie odnotowuje się drastycznych tendencji zmian demograficznych. Saldo migracji w Gminie Zagrodno w ostatnich latach wykazuje tendencję ujemną, choć na ustabilizowanym poziomie. W 2023 r. odnotowano saldo migracji na poziomie – 38 osób, a w kolejnych latach już na poziomie -25. By zapobiec nasileniu się tej sytuacji konieczne

jest oferowanie korzystnych warunków dla rozwoju mieszkańców. Istotne jest, aby zapewnić mieszkańcom odpowiednie warunki bytowe (społeczne i gospodarcze), które stanowią podstawę dobrej jakości życia i stymulują do pozytywnych zmian zachodzących w Gminie.

Współczynnik zameldowań i wymeldowani w Gminie od analizowanego 2021 r. wykazuje ustabilizowaną sytuację. Nie odnotowuje się drastycznych zmian w tym zakresie. Poziom zameldowań i wymeldowani w każdym roku kształtował się rozmaicie, co wskazuje na brak określonej tendencji charakterystycznej dla Gminy. Zachodzące zmiany demograficzne są wynikiem naturalnego ruchu społecznego, który nie wpływa znacząco na zmianę ogólnej liczby ludności. Jednakże warto podkreślić, że wymeldowania do miast dotyczą głównie osób młodych, które opuszczają Gminę w poszukiwaniu lepszej pracy i dogodniejszego miejsca do życia.

3.2 POTENCJAŁ SPOŁECZNY, KULTUROWY I PRZYRODNICZY

Gmina Zagrodno jest atrakcyjna pod względem turystycznym. Dysponuje urokliwymi stawami w Modlikowicach oraz kilkoma szlakami turystycznymi pieszymi i rowerowymi. W Gminie znajduje się wiele cennych zabytków architektonicznych, min. Kościół pw. Nawiedzenia NMP w Radziechowie czy Kościół pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Zagrodnie.

Fot. Kościół pw. Nawiedzenia NMP źródło: internet- Polska.org

Fot. Kościół pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Zagrodnie. źródło: internet- Polska.org.

Najbardziej wyróżniający się w krajobrazie Gminy jest wygasły wulkan, na szczycie którego wznosi się zamek Grodziec. W obecnej postaci zamek jest efektem XX-wiecznej przebudowy ruin obiektu późnośredniowiecznego. Po wojnie 30-letniej zamek został wysadzony w powietrze, ale już od drugiej połowy wieku XVIII stał się miejscem chętnie odwiedzanym przez zwiedzających okoliczne miejscowości i tereny Dolnego Śląska. W latach 1906-1908 zamek uległ gruntownej przebudowie. Na zamku powstało muzeum sztuki gotyku i renesansu Śląska, hotel i restauracja. W 1945 r. uległ kolejnemu zniszczeniu w czasie napadu Rosjan na Polskę. W latach 60-tych XX w. zamek został częściowo odbudowany.

Zdjęcie 1 Widok na górę i zamek Grodziec

Źródło: https://witrynawiejska.org.pl/dziedzictwo-kulturowe/polska-nieznana/item/44292-kraina-wygaslychwulkanow

W kolejnym okresie Grodziec zyskał na popularności i stał się celem licznych wycieczek. W latach 20042005 był miejscem realizacji produkcji filmowych. Zamek stał się miejscem,

gdzie nagrywane były sceny do filmów, tj. "Kwiat Diabła" oraz "Taras Bulba". Obecnie Grodziec stanowi najcenniejsze miejsce turystyczne Gminy, w którym realizowanych jest szereg wydarzeń kulturalnych. Odbywają się tam imprezy o zasięgu regionalnym i międzynarodowym, m.in.:

- Legnicko-Brzeski Turniej Rycerski o Srebrny Pierścień Kasztelana,
- Międzynarodowe Biesiady Zespołów Kresowych,
- Śląskie Święto Pieśni,
- Agroturystyczne Święto Wina i Miodu Pitnego.

Na terenie Gminy Zagrodno poza Obszarem Chronionego Krajobrazu Zamku Grodziec, nie występują inne powierzchnie formy ochrony przyrody. Lasy w okolicach Grodźca wraz z lasami zlokalizowanymi na terenie sąsiednich gmin tj. Pielgrzymka i Warta Bolesławiecka są częścią korytarza ekologicznego, łączącego zachodnią i południowo - zachodnią granicę Gminy Zagrodno zarówno z Górami Stołowymi jak i Przemkowskim Parkiem Krajobrazowym i Borami Dolnośląskimi.

Zdjęcie 2 Zamek Grodziec

Źródło: google.com

Zdjęcie 3 Zamek Grodziec

Źródło: google.com

Potencjał społeczny Gminy jest bardzo ograniczony. W Gminie nie funkcjonuje Ośrodek Kultury, brak jest również innej organizacji pełniącej funkcje integracyjno-kulturowe. Większość zadań kulturowych realizowana jest przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Zagrodnie oraz filie w Radziechowie, Brochocinie, Olszanicy i Uniejowicach. Zamek w Grodźcu pełni funkcję ośrodka kultury i turystyki. Zarządzająca obiektem gminna spółka Zamek Grodziec Sp. z o.o. realizuje działania kulturalne, obejmujące organizację wystaw, spotkań i imprez plenerowych. W Jadwisinie zarejestrowane jest Koło Gospodyń Wiejskich Działają też dwa zespoły ludowe: Macierzanka z Wojciechowa i Swojacy z Zagrodna. Na terenie Gminy Zagrodno funkcjonuje 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym dwie jednostki w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym: Zagrodno – jednostka włączona do KSRG w 1995 r. i Olszanica – jednostka włączona do KSRG w 2003 roku. Oprócz drużyn męskich w jednostkach OSP Olszanica i Zagrodno działają także Kobiece Drużyny Pożarnicze. Dodatkowo w OSP Olszanica sprawnie działa Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza często we współpracy z Młodzieżową Drużyną Pożarniczą OSP Brochocin. W przypadku integracji społecznej brak infrastruktury komunikacyjnej również stanowi poważny problem. Na terenie gminy odbywają się cykliczne wydarzenia kulturalne. Od lat organizowana jest przez Gminę – impreza „Nad Skorą Śpiewanie" promująca tradycje lokalne, śpiew i kulturę ludową, będąca ważnym elementem kalendarza kulturalnego. Do

organizacji pozarządowej aktywnej kulturalnie, która angażuje lokalną społeczność w działania artystyczne i wydarzenia należy stowarzyszenie Promocji Kultury „Teraz-Zagrodno".

W aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej pomoc społeczna ma do spełnienia ważną rolę. Powinna stwarzać poczucie bezpieczeństwa socjalnego, pomagać w tworzeniu właściwych warunków życia i zaspakajania potrzeb społeczności lokalnej, wspomagać rodzinę w pełnieniu jej funkcji.

W ostatnich latach na terenie gminy podejmowano inicjatywy na rzecz integracji osób starszych, które stanowią coraz większy odsetek mieszkańców gminy Zagrodno.

W zakresie działań społecznych gmina Zagrodno powinna dostosowywać swoją ofertę społeczną do obserwowanych trendów społecznych. Jednym z nich jest zjawisko starzenia się społeczeństwa gminy. Rosnąca liczba seniorów prowadzić może do różnego rodzaju wyzwań związanych np. z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych oraz koniecznością rozwoju polityki senioralnej i usług aktywizacji osób starszych, co przeciwdziałać ma wykluczeniu społecznemu seniorów oraz podnoszeniu ich jakości życia.

Gmina jako wspólnota lokalna powinna tworzyć przyjazne warunki życia, aby zarówno zatrzymać ujemne saldo migracji, jak i wzmocnić atrakcyjność jej terenów ze względu na możliwości osiedlania się przez nowych mieszkańców. Warunki życia nie tylko są zależne od działań podejmowanych przez władze gminy Zagrodno. Istotnym też jest zaangażowanie mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i wielu innych interesariuszy co pozwoli zagwarantować, że zmiany tych warunków będą trwałe i społecznie akceptowane. Kierunkiem tych działań powinno być wsparcie edukacji dzieci i młodzieży, idei kształtowania wśród dorosłych postaw partycypacji społecznej w sprawach dotyczących rozwoju gminy, budowanie więzi społecznych, a także wspieranie systemu opieki społecznej i zdrowotnej.

Istotnym dotychczas wymiarem terytorialno-finansowym wsparcia dla działalności gminy Zagrodno jest udział w partnerstwie Lokalnej Grupy Działania (LGD) wchodzącej w skład Stowarzyszenia „LGD Partnerstwo Kaczawskie". Podstawowym celem działalności Stowarzyszenia LGD Partnerstwo Kaczawskie od momentu jego powstania jest dążenie do zrównoważenia rozwoju obszarów wiejskich z uwzględnieniem należytej ochrony i promocji środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historycznokulturowych, a także równości szans. Aktywność sportowo-kulturalną realizują funkcjonujące w Gminie 3 kluby sportowe.

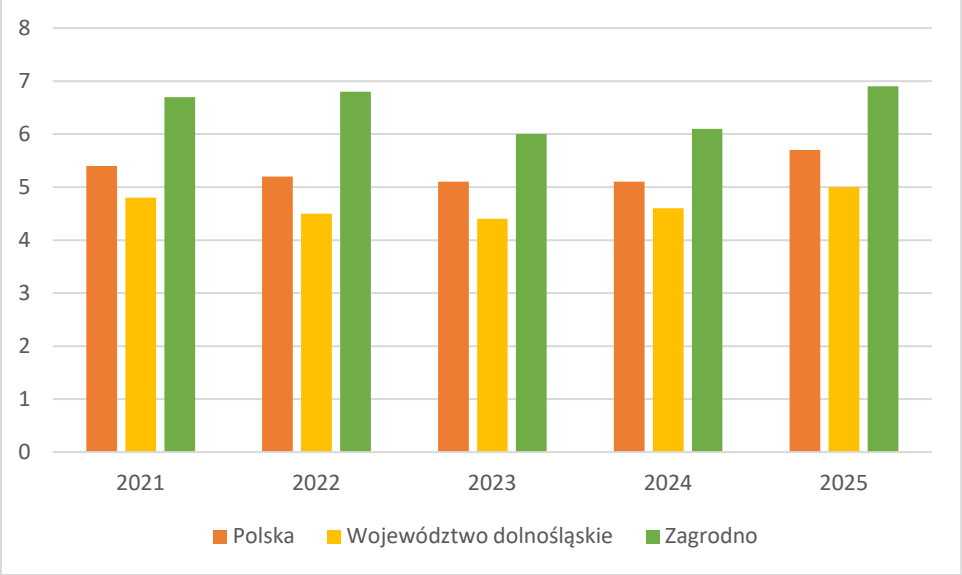
W przypadku integracji społecznej brak infrastruktury komunikacyjnej również stanowi poważny problem.

3.3 Bezrobocie i rynek pracy

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym o negatywnym charakterze, które przyczynia się do pogorszenia jakości życia mieszkańców. Długotrwały brak pracy obniża szanse na znalezienie zatrudnienia, a to z kolei prowadzi do narastania innych problemów społecznych, takich jak uzależnienia, przemoc w rodzinie, wykluczenie społeczne czy ubóstwo. Sytuacja ta dotyka nie tylko osoby bezrobotnej, ale również jej najbliższych, gdyż istnieje ryzyko przejmowania przez dzieci niekorzystnych wzorców zachowań i w konsekwencji utrwalania dziedziczonego bezrobocia. Na terenie Gminy Zagrodno brak większych zakładów pracy od wielu lat stanowi jeden z głównych czynników trudnej sytuacji życiowej mieszkańców, co skutkuje koniecznością dojazdów do miejsca pracy oraz korzystania przez nich z pomocy społecznej.

Jednak od 2021 roku obserwuje się w gminie systematyczny niewielki spadek liczby osób bezrobotnych, co może świadczyć o poprawie warunków gospodarczych regionu. W ciągu pięciu lat wskaźnik ten zmniejszał się o blisko 1,0%, co jest efektem skuteczniejszej aktywizacji zawodowej, większej gotowości mieszkańców do podejmowania pracy oraz wzrostu liczby osób zakładających własne firmy.

Wykres 2 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Zagrodno w latach 2021– 2025

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Analizując poziom bezrobocia w Gminie Zagrodno w zestawieniu z innymi gminami powiatu złotoryjskiego, można zauważyć, że wskaźnik ten należy do jednych

z najniższych. W latach 2021 - 2022 korzystniejsza sytuacja występowała jedynie w Złotoryi, gminach miejskiej i wiejskiej, gdzie stopa bezrobocia była niższa niż w Zagrodnie. W pozostałych gminach, a także w Złotoryi w latach 2023-24 wskaźnik ten był wyższy niż w Zagrodnie. Dane przedstawione w tabeli obrazują procentowy udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym w poszczególnych gminach powiatu. Na tle województwa dolnośląskiego oraz całego kraju poziom bezrobocia w Gminie Zagrodno okazał się natomiast wyższy – o około 2% w stosunku do województwa i oscylował o średnio 1,1% wyżej względem średniej krajowej. W ciągu 5 lat wskaźnik ten utrzymywał się w przedziale 6-7%.

Tabela 5: Poziom bezrobocia w poszczególnych gminach w powiecie złotoryjskim [%]

Gmina	2021	2022	2023	2024	2025
POLSKA	**5,4**	**5,2**	**5,1**	**5,1**	**5,7**
Woj. Dolnośląskie	**4,8**	**4,5**	**4,4**	**4,6**	**5,0**
Zagrodno	6,7	6,8	6,0	6,1	6,9
Wojcieszów	8,7	8,8	8,4	9,6	10,2
Złotoryja gmina miejska	5,2	5,8	6,2	6,5	6,5
Złotoryja gmina wiejska	5,7	6,3	6,2	6,9	6,9
Pielgrzymka	8,2	8,3	7,9	8,6	8,7
Świerzawa	9,2	9,5	9,0	9,0	9,7

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

W styczniu 2025 roku w Gminie Zagrodno zarejestrowano 188 osób pozostających bez pracy, z czego 80 stanowiły kobiety. Wśród osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy odnotowano 37 mieszkańców. Do tej grupy zaliczono 18 osób w wieku do 30 lat, w tym 12 poniżej 25 roku życia, a także 1osoby, które ukończyły 50 lat. Liczba długotrwale bezrobotnych wyniosła 6 osób. Dane te wskazują, że Gmina Zagrodno należy do gmin o relatywnie niskim odsetku osób bezrobotnych w porównaniu do całej populacji w wieku produkcyjnym.

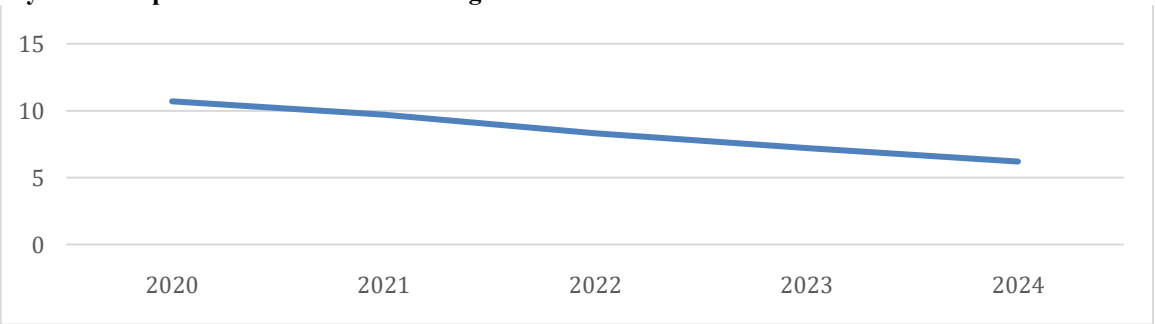
Tabela 6 Liczba bezrobotnych w powiecie złotoryjskim stan na 31 stycznia 2025 r.

Powiat złotoryjski									
Lp.	Miasto lub gmina	Symbol terytorialny (7-cyfrowy)	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym		z grupy osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy			
				kobiety	Z prawem do zasiłku	do 30 roku życia	w tym do 25 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwale bezrobotni
1	Wojcieszów	0226011	203	109	21	11	8	4	8

2	Złotoryja – obszar wiejski	0226021	552	288	114	26	17	19	28
3	Pielgrzymka	0226032	220	120	39	10	5	3	2
4	Świerzawa - miasto	0226044	132	65	25	11	4	5	2
5	Świerzawa - obszar wiejski	0226045	264	130	26	8	6	3	5
6	Zagrodno	0226052	188	80	41	18	12	1	6
7	Złotoryja – miasto	0226062	278	151	56	14	10	5	11
Razem powiat			**1736**	**943**	**322**	**98**	**62**	**40**	**62**

Źródło: http://www.dwup.pl/

Wykres 3 Stopa Bezrobocia w Gminie Zagrodno

Źródło: http://www.dwup.pl/

W 2021 roku zarejestrowano 86 bezrobotnych kobiet, natomiast w 2025 roku liczba ta spadła do 81. Zmniejszyła się także liczba bezrobotnych wśród osób do 30 roku życia – o 3 osoby (było 42) oraz w grupie powyżej 50 lat – o 11 (było 66) osób. Dane te wskazują na ogólną poprawę sytuacji na rynku pracy w gminie, także w przypadku grup znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu zawodowym.

Zauważalny jest wyraźny postęp społeczno-gospodarczy mieszkańców, wynikający z ich lepszego dostosowania się do zmieniających się warunków oraz większych możliwości podjęcia zatrudnienia. Szczególnie pozytywnie należy ocenić zmniejszenie liczby bezrobotnych poniżej 30 roku życia, co świadczy o większej aktywności tej grupy, lepszych kwalifikacjach oraz zdobytym doświadczeniu zawodowym. Mimo to konieczne jest dalsze wspieranie osób młodych w poszukiwaniu pracy, gdyż stanowią oni kluczową grupę w wieku produkcyjnym, przyczyniającą się do wzrostu dochodów gminy. Prowadzenie odpowiedniej polityki oraz systematyczne wsparcie powinny zmierzać do dalszego ograniczania bezrobocia wśród młodych mieszkańców.

Mimo korzystnych wskaźników sytuacja na rynku pracy powinna być nadal systematycznie obserwowana, zwłaszcza w odniesieniu do osób w wieku produkcyjnym, aby możliwe było odpowiednio wczesne rozpoznawanie jednostek narażonych na wykluczenie społeczne z powodu braku zatrudnienia i środków do życia. Z informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Złotoryi dotyczących mieszkańców Gminy Zagrodno wynika, że w 2021 roku najliczniejszą grupę osób bezrobotnych stanowiącą blisko 60% to osoby w wieku powyżej 50 lat.

Mimo znaczącego spadku liczby długotrwale bezrobotnych, to wskaźnik bezrobocia pozostaje relatywnie wysoki w stosunku do województwa i kraju. W związku z tym konieczne jest dalsze podejmowanie działań aktywizacyjnych, które umożliwią podnoszenie kwalifikacji i zdobywanie nowego doświadczenia zawodowego. W przypadku kobiet długotrwale bezrobotnych istnieje ryzyko wykluczenia społecznego, a także obawy lub niechęci wobec powrotu do pracy. Dlatego szczególnie ważne jest wsparcie w formie doradztwa oraz pomocy psychologicznej, które mogłoby ułatwić im ponowne wejście na rynek pracy.
Przypuszcza się, że w dużej mierze są to kobiety, które po zakończeniu urlopów macierzyńskich i wychowawczych nie podjęły ponownie zatrudnienia lub zajmują się opieką nad osobami starszymi.

W latach 2021-2025 liczba bezrobotnych kobiet w Gminie Zagrodno utrzymywała się na stosunkowo niskim poziomie. W 2021 roku wynosiła do 43,65% osób bezrobotnych. W tym samym roku zarejestrowano 86 bezrobotnych kobiet. W roku 2025 liczba bezrobotnych kobiet stanowiła 42,63% osób bezrobotnych.
Analiza sytuacji bezrobotnych kobiet w gminie wskazuje, że jednym z głównych powodów braku aktywności zawodowej są obowiązki domowe, które często uniemożliwiają podjęcie pracy lub zmuszają do rezygnacji z już posiadanej. Problemem jest także ograniczona oferta pracy dostosowana do potrzeb kobiet, a dodatkową barierę stanowi niewystarczająca infrastruktura komunikacyjna, utrudniająca zatrudnienie poza miejscem zamieszkania. Istotnym utrudnieniem jest również brak instytucji opiekuńczych – w gminie żłobek dla dzieci do 3 lat funkcjonuje dopiero od 2025 roku i jego wpływ na społeczność będzie można ocenić po upływie kilku lat. W konsekwencji kobiety napotykają trudności w podjęciu pracy, co często prowadzi do problemów z utrzymaniem stabilności finansowej.

Kobiety stanowią także grupę szczególnie narażoną na długotrwałe bezrobocie. Dlatego kluczowe jest podejmowanie działań aktywizacyjnych, które nie tylko ułatwią im powrót na rynek pracy po urlopach macierzyńskich i wychowawczych, ale również pomogą w momencie rozpoczęcia edukacji dziecka w przedszkolu czy szkole. Możliwość powrotu kobiet do aktywności zawodowej jest niezwykle istotna, ponieważ wpływa bezpośrednio na sytuację materialną i społeczną całej rodziny. Równie ważne jest zapewnienie odpowiednich form opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi, aby kobieta mogła podjąć zatrudnienie. Kluczową rolę w tym procesie odgrywają różne instytucje wspierające, które mogą realnie pomóc w przełamywaniu barier zawodowych kobiet.

Warto zwrócić uwagę, że rośnie liczba matek pozostających poza rynkiem pracy. Dane ogólnopolskie wskazują, iż po wprowadzeniu programu „800 plus" obniżyła się aktywność zawodowa kobiet w wieku 24 – 34 lata. Należy jednak podkreślić, że nie odnotowano tu gwałtownego wzrostu tego zjawiska. Kobiety, które wcześniej pracowały i posiadają aspiracje zawodowe, zazwyczaj po urodzeniu i wychowaniu dzieci wracają do aktywności zawodowej. Istnieje jednak grupa kobiet, które świadomie rezygnują z zatrudnienia, wybierając opiekę nad dziećmi, ponieważ uznają, że świadczenie „800 plus" rekompensuje im niskie dochody osiągane zwłaszcza na terenach wiejskich i w małych miejscowościach. W ich ocenie bardziej opłacalne jest zajęcie się rodziną i domem niż podjęcie pracy.

Taka sytuacja może w przyszłości prowadzić do pogłębiania się bierności zawodowej kobiet, które po latach przerwy będą miały poważne problemy z powrotem na rynek pracy, kiedy dzieci osiągną dorosłość. Brak doświadczenia, nowych kwalifikacji i praktyki zawodowej może skutkować obawą przed zatrudnieniem, a w konsekwencji wykluczeniem społecznym i przejściem do grupy osób długotrwale bezrobotnych. Aby przeciwdziałać temu zjawisku, samorząd powinien podejmować działania wspierające kobiety zajmujące się wychowaniem dzieci, m.in. poprzez organizowanie kursów, szkoleń czy inicjatyw we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Tego rodzaju aktywizacja pozwoliłaby uniknąć trwałego wykluczenia kobiet z rynku pracy i utrzymać ich gotowość do podjęcia zatrudnienia w przyszłości.

3.4 Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną Gminy. Realizuje zadania własne Gminy o charakterze obowiązkowym i zlecone Gminie w zakresie pomocy

społecznej zgodnie z ustaleniami Rady Gminy. Gmina realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Ośrodek Pomocy Społecznej wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się ustaleniami wójta.

Działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Zagrodnie, realizowane w oparciu o ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 obejmują działania osłonowe i aktywizujące, w celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie rozwiązać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Podstawowym zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności ludzkiej. Pomoc społeczna powinna dążyć do usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Poszerzanie zakresu wsparcia oraz pojawianie się nowych narzędzi w pracy socjalnej czyni ten proces bardziej efektywnym. Jego głównymi podopiecznymi są rodziny borykające się z trudnościami materialnymi wynikającymi m.in. z ubóstwa, bezrobocia czy problemów opiekuńczo-wychowawczych. Ze wsparcia Ośrodka korzystają również osoby z niepełnosprawnościami, rodziny dotknięte przemocą lub uzależnieniami, a także osoby przewlekle chore czy poszkodowane wskutek klęsk żywiołowych.

W latach 2020–2025 w Gminie Zagrodno zaobserwowano wyraźny spadek liczby mieszkańców korzystających z pomocy społecznej.
Pomoc i wsparcie w gminie Zagrodno z pomocy społecznej w 2025 roku uzyskało 82 osoby, co stanowiło 1,7% wszystkich mieszkańców gminy. W roku oceny, w stosunku do 2024 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 16 osób w stosunku do roku 2024 i stopniowo rokrocznie ulega zmniejszeniu. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 16 rodzin. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 40 osób, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2024 o 3 osoby. W gminie Zagrodno najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2025 roku było kolejno: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą i ciężka choroba oraz bezdomność i alkoholizm. Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej

szczegółowe dane dotyczące: liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć, wskaźnika deprywacji lokalnej, liczby długotrwale korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć i grupy wiekowe, liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, liczby osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, liczby rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego, wskaźnika pracy socjalnej, liczby rodzin korzystających z interwencji kryzysowej, wskaźnika kontraktu socjalnego w podziale na typy, wskaźnika projektów socjalnych.

Tabela 7: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń

Grupa	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Produkcyjny	64	20	44
Poprodukcyjny	15	7	8

Źródło- opracowanie własne GOPS

Wykres 4: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć

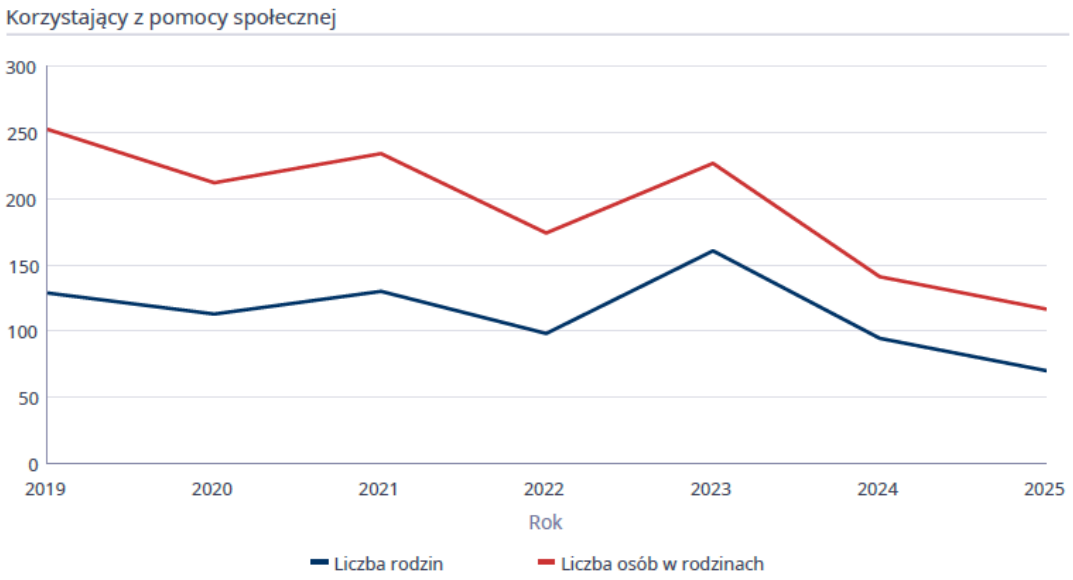
Źródło: opracowanie własne GOPS

Tabela 8: Liczba osób pobierających świadczenia

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	129	252
2020	113	212
2021	130	234
2022	98	174
2023	161	227
2024	95	141
2025	70	116

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Wykres 5: Korzystający z pomocy

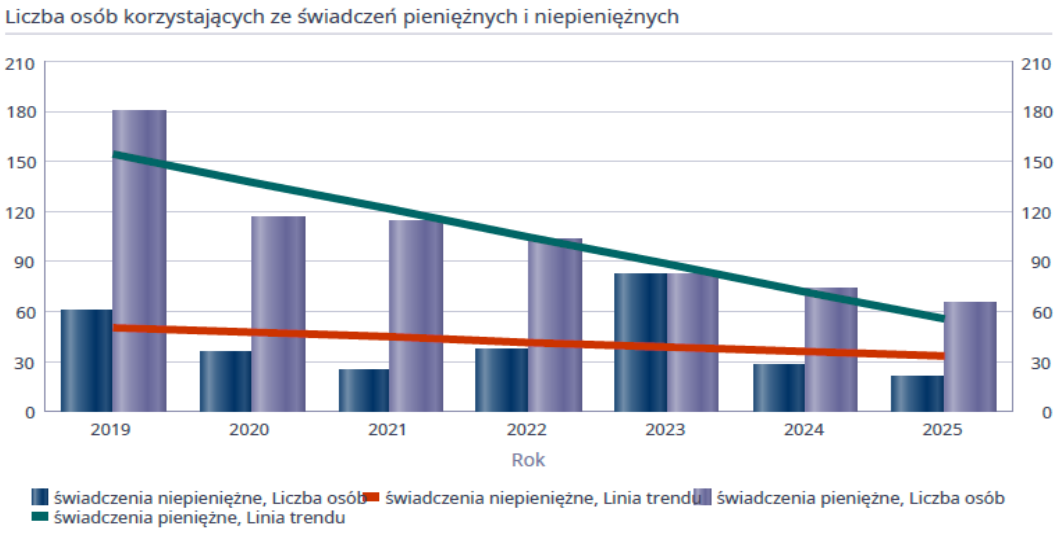
Źródło: opracowanie własne

Tabela 9 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

	Liczba osób w danym roku						
Rodzaj świadczenia	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Świadczenie pieniężne	61	36	25	38	82	28	21
Świadczenie niepieniężne	180	117	114	103	82	74	65

Źródło: opracowanie własne GOPS Zagrodno

Wykres 6: Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Źródło: opracowanie własne GOPS

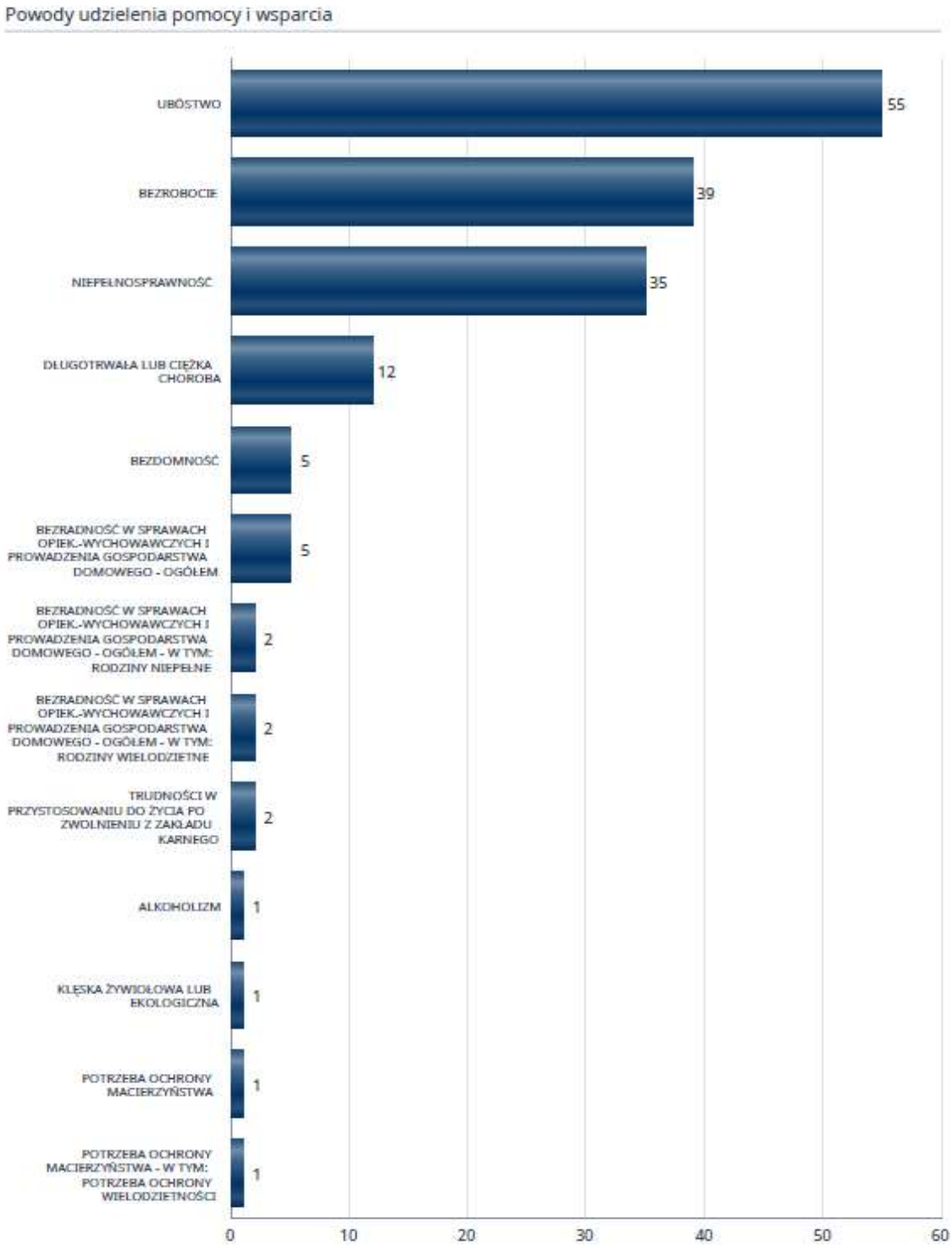
Tabela 10: Rodzaje świadczeń, z których w 2025r. korzystali świadczeniobiorcy ze względu na liczbę dzieci

	Liczba świadczeń		
Typ rodziny	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
bez dzieci	672	672	0
jedno dziecko			
dwoje dzieci	20	20	0
troje dzieci	67	0	67
czworo i więcej dzieci	123	0	123
inne	992	22	970

Źródło: Opracowanie własne GOPS

W gminie Zagrodno najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2025 roku było kolejno: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezdomność, itd.

Wykres 7: Przyczyny udzielania pomocy rodzinom

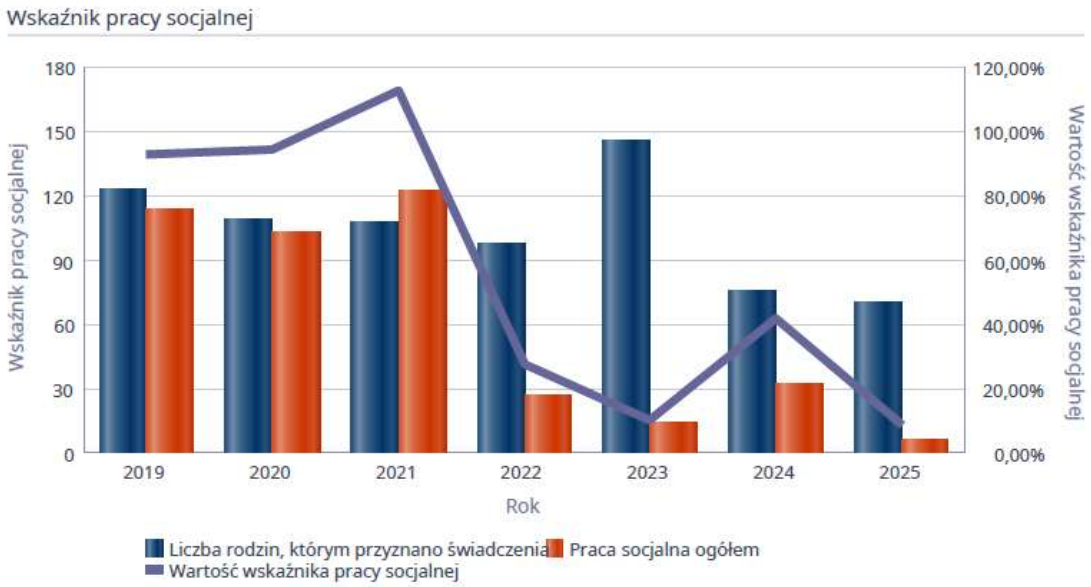
Źródło: Badania własne

Tabela 11: Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Wskaźnik pracy socjalnej	92,68%	94,50%	112,96%	27,55%	10,27%	42,11%	8,57%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	123	109	108	98	146	76	70
Praca socjalna ogółem	114	103	122	27	15	32	6

Źródło: badania własne

Wykres nr 8: Wskaźnik pracy socjalnej

Źródło: badania własne

Równocześnie ze spadkiem liczby osób korzystających z pomocy Ośrodka zmniejszyła się także liczba rodzin oraz dzieci uprawnionych do zasiłków, co wskazuje na mniejszą potrzebę wsparcia w tej formie. Z danych wynika, że od 2020 roku obserwuje się stopniowy, choć regularny spadek liczby rodzin pobierających zasiłki rodzinne na dzieci w Gminie. Może to być efektem poprawy sytuacji materialnej mieszkańców, rozwoju lokalnej przedsiębiorczości lub corocznego wzrostu minimalnego wynagrodzenia w Polsce. Wyższe wynagrodzenie powoduje, że część rodzin przestaje spełniać kryterium dochodowe uprawniające do zasiłku rodzinnego, które do tej pory nie uległo zmianie.

Liczba pobierających w roku oceny zasiłek rodzinny wyniosła 30 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 3 rodzin (co stanowi spadek o 9,09 % w stosunku do roku poprzedniego). Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku rodzinnego wyniosła 1 977 100,13 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 14 836,88 zł. Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące: liczby rodzin i kwoty świadczeń w zakresie zasiłków rodzinnych, dodatków do zasiłków rodzinnych, jednorazowych dodatków z tytułu urodzenia się dziecka, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, liczby i kwot świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłku pielęgnacyjnego, zasiłku pielęgnacyjnego dla niepełnosprawnego dziecka, dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o różnych stopniach niepełnosprawności, zasiłku pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 lat, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna, świadczeń alimentacyjnych**.**

Wpływ na te sytuacja miały wzrosty płacy minimalnej oraz zwiększenie kryterium dochodowego i wysokości zasiłków.

Kwota zasiłków pielęgnacyjnych w 2025 roku wyniosła 293 110,00 zł i utrzymuje się na porównywalnym poziomie (w porównaniu z rokiem 2020 – o 53 166,48 zł mniej) Warto jednak zaznaczyć, że jednocześnie wysokość miesięcznego zasiłku pielęgnacyjnego nie zmieniła się i w analizowanym okresie wynosiła 215,84 zł. Zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych, prawo do zasiłku pielęgnacyjnego przysługuje wyłącznie: niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej powyżej 16. roku życia posiadającej orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie niepełnosprawnej powyżej 16. roku życia z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21. roku życia, oraz osobie, która ukończyła 75 lat.

Tabela 12: Kwota świadczeń rodzinnych wypłacanych w latach 2020 -2025

Rodzaj świadczenia	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kwota świadczeń rodzinnych	1 710 122,48	1 607 040,46	1 468 498,10	1 605 928,63	191 462,92	1 977 100,13
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	470 054,34	389 752,04	305 128,20	243 060,56	191 462,92	128 389,00
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych	346 276,48	346 639,04	346 423,20	344 696,48	339 084,00	293 110,00
Kwota nowe świadczenie pielęgnacyjnego	-	-	-	-	81 823,00	179 149,00
Kwota świadczeń pielęgnacyjnych	494 068,30	526 767,60	548 342,60	751 129,10	986 566,00	964 419,00

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Korzystanie z pomocy społecznej oraz pobieranie świadczeń rodzinnych może być związane z niestabilną sytuacją na rynku pracy, taką jak zatrudnienie krótkoterminowe, umowy o dzieło czy zlecenie, co często wiąże się z niskimi dochodami. Z drugiej strony, niekiedy wynika to z biernej lub „wyuczonej" postawy wobec pracy zawodowej, która może prowadzić do przenoszenia oczekiwań wobec kariery zawodowej na potrzeby korzystania z pomocy społecznej. Pobieranie zasiłków i świadczeń rodzinnych może wskazywać na istnienie problemu ubóstwa, gdy jednostki nie są w stanie w pełni zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych. Wsparcie z pomocy społecznej powinno więc ułatwiać funkcjonowanie oraz uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym, pomagając w uniknięciu izolacji społecznej.

Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące: liczby rodzin i kwoty świadczeń w zakresie zasiłków rodzinnych, dodatków do zasiłków rodzinnych, jednorazowych dodatków z tytułu urodzenia się dziecka, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, liczby i kwot świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłku pielęgnacyjnego, zasiłku pielęgnacyjnego dla niepełnosprawnego dziecka, dla osoby

niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o różnych stopniach niepełnosprawności, zasiłku pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 lat, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna, świadczeń alimentacyjnych.

Tabela 13: Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami

	Liczba rodzin						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	139	106	82	62	46	33	25

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Wykres 9: Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami

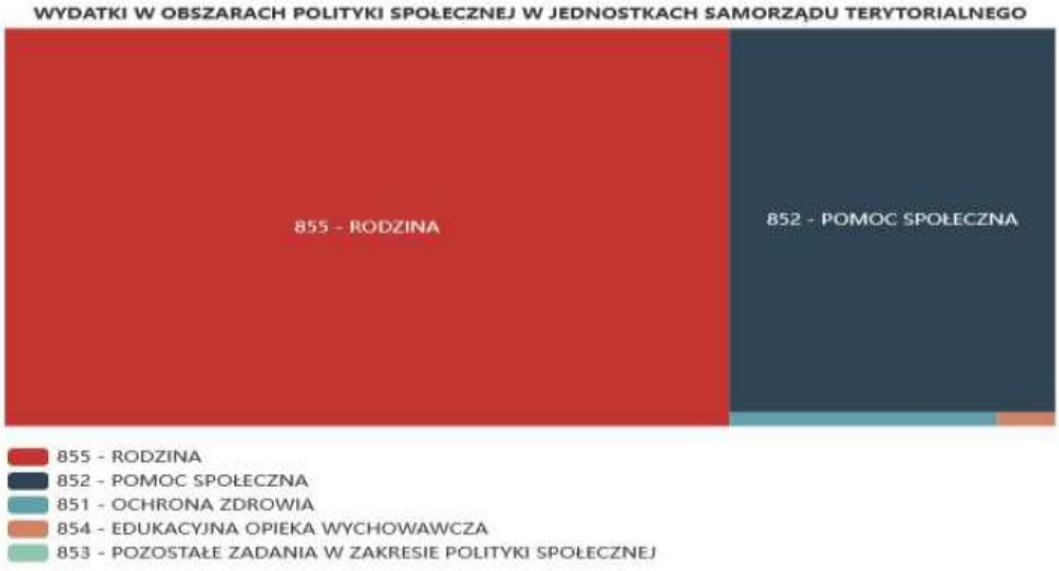
Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Powyższy wykres obrazuje spadek liczby rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych w przeciągu ostatnich 5 lat.

W gminie Zagrodno środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2025 roku 4 405 795,07 zł (Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 158 983,26zł). W dziale 855 – wydatkowano 2 209 776,47zł. (wykonanie do planu 99,88%) W dziale 852 - wydatkowano 2 192 587,22zł (wykonanie do planu 93,29%) W dziale 854 wydatkowano 3 431,38zł. Najwięcej środków wydano na następujące pozycje budżetowe - domy pomocy

społecznej, zasiłki stałe i okresowe, pobyt dzieci w pieczy zastępczej, utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny.

Wykres10: Wydatki w obszarach polityki społecznej jst

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

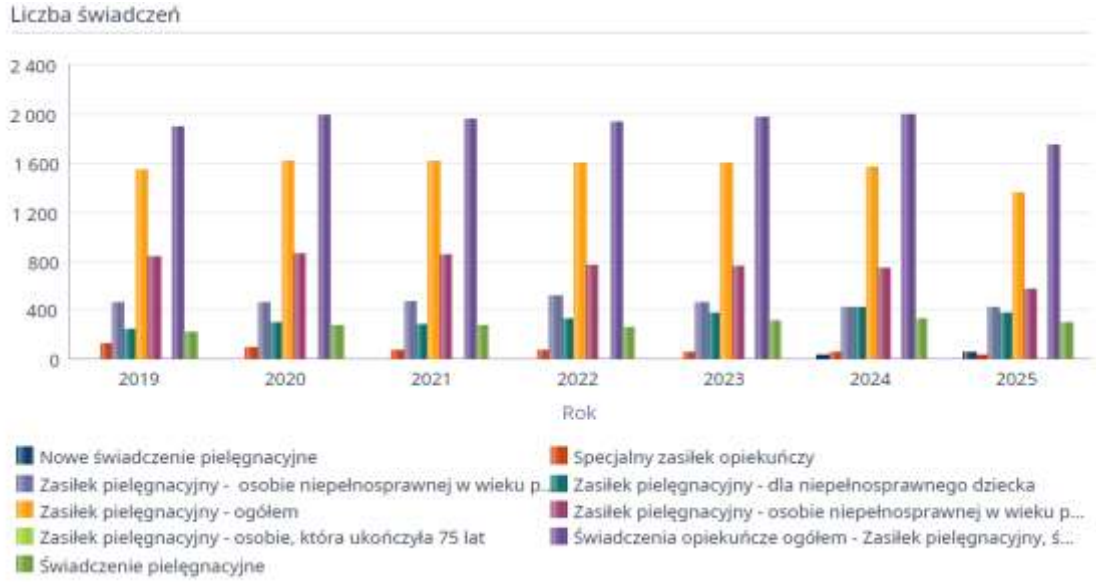
Tabela 14: Liczba świadczeń

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nowe świadczenie pielęgnacyjne						29	52
Specjalny zasiłek opiekuńczy	129	92	73	69	61	57	34
Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. Roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	455	459	477	505	463	420	418
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	247	296	285	322	384	416	372
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	1 534	1 607	1 612	1 598	1 597	1 571	1 358
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	832	852	850	771	750	735	560

Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	0	0	0	0	0	0	8
Świadczenia opiekuńcze: -Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	1 883	1 974	1 953	1 926	1 968	1 988	1 739
Świadczenie pielęgnacyjne	220	275	268	259	310	331	295

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Wykres 11: Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Kwota wypłaconych świadczeń: świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka, dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o różnych stopniach niepełnosprawności, zasiłek pielęgnacyjny dla osób które ukończyły 75 lat, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna, w poszczególnych latach

Tabela 15: Kwota wypłaconych świadczeń

	Kwota świadczeń					
Świadczenia opiekuńcze	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	346 276,00	346 639,00	344 912,00	344 697,00	339 084,00	293 110,00

Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	63 889,00	61 514,00	69 500,00	82 883,00	89 789,00	80 292,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	183 348,00	182 169,00	166 413,00	161 880,00	158 642,00	120 870,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 727,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	99 039,00	102 956,00	108 999,00	99 934,00	90 653,00	90 221,00
Świadczenie pielęgnacyjne	494 068,00	526 768,00	548 343,00	751 129,00	986 566,00	964 419,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy	56 300,00	45 260,00	42 426,00	37 820,00	35 340,00	21 080,00
Świadczenia opiekuńcze ogółem - Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	896 644,00	918 667,00	935 681,00	1 133 646,00	1 442 813,00	1 457 758,00

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Tabela 16: Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w poszczególnych latach

	Liczba rodzin				
	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	13	12	10	9	9

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Organ podejmuje działania zmierzające do zwiększenia odpowiedzialności dłużników alimentacyjnych wobec dzieci, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb oraz do odzyskania wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

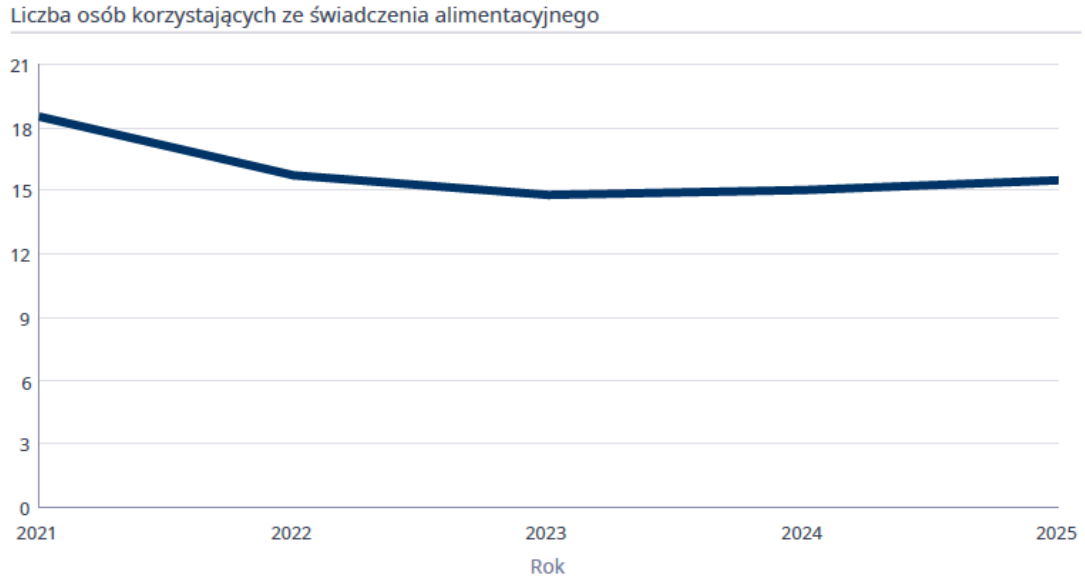
Dzięki tym działaniom w roku 2025 na konto GOPS-u wpłynęło 81 235,55 **zł** wyegzekwowanych alimentów od dłużników alimentacyjnych

Tabela 17: Kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego w poszczególnych latach [w zł]

	Kwota				
	2021	2022	2023	2024	2025
Ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego	89 100	79 210	81 410	87 420	129 063

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Wykres 12: Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego

Źródło: Opracowanie własne GOPS

Obsługa świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej, co oznacza, że ciężar finansowy w tym zakresie spoczywa na budżecie państwa. Świadczenia rodzinne są wsparciem dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Jest to rodzaj trwałej pomocy udzielanej przez państwo z powodu potrzeby ochrony rodziny.

Analiza liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w Gminie Zagrodno w latach 2020–2025 wskazuje na spadkową tendencję. W całym okresie odnotowano łącznie zmniejszenie liczby takich gospodarstw. Spadek ten można tłumaczyć poprawą sytuacji materialnej mieszkańców, których dochody przekraczają minimalny próg określony w kryterium dochodowym.

Jednym z głównych powodów udzielania wsparcia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagrodnie jest bezrobocie i niepełnosprawność. W związku z tym w latach 2020–2025 przyznano łącznie 4099 zasiłki. W tym samym okresie 1746 zasiłki stałe zostały przyznane osobom niepełnosprawnym, 2144 zasiłków okresowych z powodu bezrobocia a 209 z powodu długotrwałej choroby. W 2022 roku jedno wsparcie przyznano w związku ze zdarzeniem losowym. W wyniku ulewnych deszczy w miesiącu wrześniu 2024 - 15 rodzin zgłosiło straty w obrębie gospodarstw domowych. 2 rodziny poszkodowane otrzymały pomoc w formie zasiłku celowego na pomoc doraźną w wysokości. 8 tysięcy zł na remont albo odbudowę budynków mieszkalnych, 15 rodzin otrzymało jednorazowy zasiłek powodziowy w wysokości 2 000,00zł oraz 15 rodzin otrzymało powiększony jednorazowy zasiłek powodziowy na pokrycie kosztów zużycia energii elektrycznej lub paliwa niezbędnych do osuszenia pomieszczeń zajmowanych przez rodzinę lub osobę w kwocie 1000,00 zł, a w 2025 udzielono 1 osobie pomocy finansowej do 200 tys. zł, w wysokości 50 000,00zł z powodu klęski żywiołowej.

Ośrodek realizuje także działania w zakresie dożywiania mieszkańców Gminy. W latach 2020– 2025 wsparciem w formie Zasiłków celowych na zakup posiłku objęto łącznie 224 osoby (liczone tylko raz). Zauważalny jest systematyczny spadek liczby rodzin i mieszkańców korzystających z tej formy pomocy, co świadczy o poprawie warunków życia w Gminie Zagrodno. W analizowanym okresie z dożywiania skorzystało łącznie 71 dzieci, przy czym w 2022-2023 roku odnotowano wzrost liczby dzieci objętych tą pomocą – spowodowanym wzrostem kryterium uprawniającego do otrzymania świadczenia. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące liczby osób i rodzin korzystających z dożywiania w Gminie Zagrodno.

Tabela 18: Liczba osób korzystających z pomocy na dożywianie w latach 2020-2025

Wskaźnik	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin	110	108	98	146	76	43

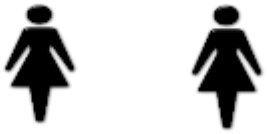
Liczba osób	209	196	177	301	121	68
Liczba dzieci	34	22	35	33	22	18

Źródło: Opracowanie własne, dane z GOPS Zagrodno

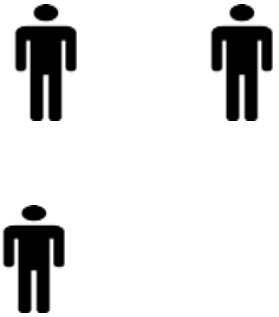
W 2025 roku w DPS przebywało 12 osób, za które Gmina Zagrodno ponosiła opłaty, w tym: 2 kobiety w DPS Legnickie Pole, 1 mężczyzna w DPS w Opolnicy, 3 osoby w DPS w Bolesławcu 4 osoby przebywały w Przystani Seniora w Borzygniewie, 2 osoby w DPS w Wiązowie (na dzień 31 grudnia 2025r. w DPS).

W 2025 roku Gmina Zagrodno ponosiła koszty za 3 osoby, które przebywa w Schroniskach: 1 mężczyzna w Schronisku z usługami opiekuńczymi w Świdnicy i 2 mężczyzn w schronisku dla bezdomnych w Leśnej (na dzień 31 grudnia 2025 r. przebywało 2)

Rys. 1 Struktura mieszkańców w poszczególnych DPS-ach

Dom Pomocy Społecznej w Legnickim Polu Benedyktynów 4, 59-241 Legnickie Pole	
Dom Pomocy Społecznej, Opolnica 58 57-256 Bardo	
Dom Pomocy Społecznej w Bolesławcu ul. Piastów 17, 59-700 Bolesławiec	
Dom Pomocy Społecznej Przystań Seniora ul. Sportowa 2 55-081 Borzygniew	
Dom Pomocy Społecznej Wiązów ul. Kościelna 12 57-120 Wiązów	

SCHRONISKA
Schronisko Przystań dla bezdomnych Leśna-Baworowo
Schronisko dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi Im Brata Św. Alberta 5 58-100 Świdnica

Lp.	**Nazwa instytucji**	**Ilość osób**	
		2024	**2025**
1	Dom Pomocy Społecznej w Legnickim Polu, Benedyktynów 4, 59-241 Legnickie Pole	1 kobieta	2 kobiety
2	Dom Pomocy Społecznej *Opolnica 58 57-256 Bardo*	1 mężczyzna	1 mężczyzna
3	*Dom Pomocy Społecznej w Bolesławcu ul. Piastów 17,* 59-700 Bolesławiec	2 kobiety	2 kobiety
4	Dom Pomocy Społecznej Przystań Seniora *ul. Sportowa 2, 55-081 Borzygniew*	3 mężczyzn i 1 kobieta	2 mężczyzn i 1 kobieta
5	*Dom Pomocy Społecznej Wiązów ul. Kościelna 12* , 57-120 Wiązów	1 kobieta i 1 mężczyzna	1 kobieta i 1 mężczyzna
Schroniska			
6	Schronisko Przystań dla bezdomnych Leśna- Baworowo	2 mężczyzn	1 mężczyzna

7	*Schronisko dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi Im Brata Św. Alberta 5, 58-100 Świdnica*	1 mężczyzna	1 mężczyzna

Źródło: dane uzyskane z GOPS w Zagrodnie

W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta zostaje im ograniczona, Sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem pieczy zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. W placówkach wychowawczych i rodzinach zastępczych przebywa 10 dzieci.
Zgodnie z treścią art. 176 pkt 5 ustawy zadaniem Gminy jest współfinansowanie kosztów pobytu dziecka z jej terenu w pieczy zastępczej, w wysokości 10% wydatków w pierwszym roku pobytu dziecka, 30% w drugim oraz 50% w trzecim i następnych latach. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 5 dzieci. Gmina partycypuje w wysokości 50% kosztów utrzymania 2 dzieci w Domu Dziecka w Wojcieszowie oraz w wysokości 10% kosztów utrzymania 3 dzieci w Domu Dziecka w Wilkowie.

W 2025r. 5 dzieci przebywało w rodzinie zastępczej spokrewnionej, 5 przebywało w Domach Dziecka. Powodów, dla których dzieci trafiają do pieczy zastępczej, może być wiele. Niezależnie jednak od przyczyn, powinny być one otoczone możliwie najlepszą opieką i troską.

Interwencje wobec rodzin dotkniętych przemocą realizowane są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty", uregulowaną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury **„Niebieskie Karty**" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta". Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, obowiązek prowadzenia procedury spoczywa na przedstawicielach jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, placówek oświatowych oraz służby zdrowia.

W latach 2020-2025 największa liczba przypadków przemocy domowej odnotowana została w sołectwach: Zagrodno (10 kart), Zagrodno – osiedle (5 kart), Olszanica (8 kart), Grodziec (6 kart) oraz Modlikowice (4 kart). W pozostałych sołectwach problem przemocy domowej występował znacznie rzadziej, nie było wszczętych procedur „Niebieskiej Karty".

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy

w rodzinie w Gminie Zagrodno

W skład Zespołu wchodzi 13 osób, przedstawiciele:

- 4 Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- 2 Komendy Miejskiej Policji,
- 1 Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 2 Oświaty,
- 2 Ochrony zdrowia,
- 1 Kuratorskiej Służby Sądowej.
- 1 Przedstawiciel stowarzyszenia

W 2025 roku odbyło się 6 posiedzeń Zespołu, z których sporządzono listy obecności oraz protokoły. Podczas prac Zespołu rozmawiano na temat zjawiska przemocy na terenie Gminy Zagrodno, omawiano akty prawne, według których podejmowane są działania na rzecz przeciwdziałania przemocy. Omawiano również zadania jakie spoczywają na członkach Zespołu Interdyscyplinarnego, grup roboczych, procedurę „Niebieskiej karty". Spotkania Zespołu mają na celu poprawę sposobów udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy i ich najbliższemu otoczeniu.

Członkowie Zespołu diagnozowali sytuacje w poszczególnych rodzinach, wymieniali się informacjami, omawiali możliwości udzielenia odpowiedniego wsparcia rodzinie. Omawiane były również możliwości dotyczące profilaktyki, rozpowszechniania wiedzy na temat przemocy w środowisku, podnoszenia kwalifikacji osób pracujących z rodziną dotkniętą przemocą.

W 2025 roku Zespół Interdyscyplinarny prowadził 14 „Niebieskich Kart", liczba osób dotkniętych przemocą wynosiła 29; powołano 46 grupy roboczych w składzie: pracownik socjalny, dzielnicowy, członek GKRPA, pedagog, kurator. Odbyło się 68 posiedzeń grup roboczych. Przedstawiciele poszczególnych instytucji opracowywali i realizowali plan działania pomocy rodzinie, diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny. Z każdego spotkania grupy roboczej sporządzony był protokół.

Dobra współpraca, wymiana spostrzeżeń pozwoliła na podjęcie szybkich, nie powtarzających się działań. Bezpośredni sposób przekazywania informacji i podejmowanie konkretnych działań usprawniły pracę instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.

W roku sprawozdawczym Zespół Interdyscyplinarny zamknął procedurę NK w stosunku do 5 spraw z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy lub z uwagi na podjęcie rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań

3.5 Uwarunkowania gospodarcze

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w dużej mierze powinno uwzględniać uwarunkowania gospodarcze, które w istotny sposób wpływają na sytuację społeczną gminy. Kluczowym elementem tych uwarunkowań są zasoby ludzkie, czyli kapitał ludzki stanowiący podstawę lokalnego rynku pracy. Ważną rolę odgrywają również zasoby gospodarcze i ekonomiczne.

Gmina Zagrodno ma charakter rolniczy – głównym źródłem zatrudnienia dla mieszkańców pozostają gospodarstwa rolne. Na jej obszarze nie funkcjonują duże zakłady przemysłowe czy produkcyjne. Część mieszkańców znajduje pracę w zakładach ulokowanych w Legnickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej oraz w Gminnej Strefie Ekonomicznej w Łukaszowie, jednak nie są to główne miejsca zatrudnienia ludności gminy. Struktura rynku pracy jest zróżnicowana, a możliwość podjęcia pracy uzależniona jest w dużej mierze od posiadanego wykształcenia, doświadczenia i kwalifikacji zawodowych.

W wyniku funkcjonowania dawnych PGR-ów wśród części mieszkańców Gminy utrwaliły się postawy związane z niskim poziomem przedsiębiorczości. W ciągu minionych pięciu lat widać pozytywne zmiany – w Gminie Zagrodno systematycznie rośnie wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Należy jednak pamiętać, że część mieszkańców nie wykazuje inicjatywy w podejmowaniu pracy ani zakładaniu własnych firm. Osoby te często zasilają grono bezrobotnych lub pracują w tzw. „szarej strefie". Brak aktywności zawodowej i niechęć do przekwalifikowania się mogą wynikać z niedostatecznej wiedzy dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej, nieznajomości przepisów prawa, niskiej motywacji do podejmowania ryzyka czy problemów z uzyskaniem dofinansowania. Dodatkową barierą w rozwoju przedsiębiorczości jest również bierność społeczna, rozumiana jako brak świadomości możliwości, jakie daje lokalny potencjał.

Jednym z najważniejszych kierunków rozwoju przedsiębiorczości w Gminie Zagrodno jest wykorzystanie zasobów rolniczych – szczególnie w obszarze hodowli, przetwórstwa

i wytwarzania produktów regionalnych. Właściwe ukierunkowanie aktywności gospodarczej powinno opierać się na lokalnych zasobach naturalnych i gospodarczych, co może stanowić solidną podstawę dla nowych inicjatyw biznesowych. Istotną rolę w tym procesie odgrywa samorząd lokalny, który powinien wspierać mieszkańców w zakładaniu firm, rozwijaniu przedsiębiorczości oraz w podejmowaniu pracy zawodowej, oferując doradztwo, pomoc organizacyjną i działania aktywizacyjne.

Zaplecze gospodarcze, którego rozwój powinien wspierać samorząd w celu wzmacniania przedsiębiorczości, obejmuje przede wszystkim dostęp do sprawnych i różnorodnych form komunikacji. Szczególne znaczenie ma infrastruktura drogowa, której rozbudowa może w istotny sposób wpłynąć na rozwój gospodarczy gminy, choć wiąże się to z dużymi kosztami inwestycyjnymi. Coraz większą rolę odgrywa jednak komunikacja oparta na nowoczesnych technologiach – odpowiednie narzędzia informacyjne i cyfrowe pozwalają szybciej i skuteczniej docierać do klientów. Z tego względu samorząd lokalny powinien kłaść nacisk na wspieranie przedsiębiorczości poprzez rozwój technologii komunikacyjnych.

Należy zaznaczyć, że tereny sprzyjające rozwojowi gospodarczemu to jednocześnie obszary atrakcyjne do zamieszkania i prowadzenia działalności. Jeśli lokalny rynek pracy zapewni mieszkańcom możliwości zawodowego rozwoju, ograniczona zostanie migracja zarobkowa, a wyższy przyrost naturalny zasili grupę osób w wieku przedprodukcyjnym. Brak odpowiednich perspektyw zawodowych może natomiast prowadzić do odpływu młodych ludzi do większych ośrodków miejskich, gdzie poszukują pracy i zakładają rodziny.

Z tego powodu ważne jest prowadzenie działań edukacyjnych, które pomogą mieszkańcom lepiej wykorzystywać lokalne zasoby i potencjały oraz kształtować postawy przedsiębiorcze. Aktywność na rynku pracy jest kluczowa, by chronić osoby długotrwale bezrobotne i wykluczone społecznie przed pogłębianiem trudnej sytuacji, a jednocześnie stwarzać młodym ludziom szansę na uniknięcie ubóstwa i rozwój ścieżki zawodowej. Odpowiedzialność za te działania spoczywa nie tylko na samorządzie, ale także na instytucjach rynku pracy i placówkach edukacyjnych. Niezwykle ważne jest również prowadzenie działań aktywizacyjnych skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych, obejmujących specjalistyczne formy wsparcia, m.in. narzędzia z zakresu ekonomii społecznej.

Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej polega na realizacji projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, udziału w konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej oraz na realizacji programów osłonowych. W roku oceny gmina Zagrodno nie uczestniczyła w projektach z EFS.W ramach korpusu wsparcia seniorów zrealizowany był moduł II dotyczący teleopaski, w ramach programu zakupiono 20 opaski SOS. Złożono wniosek do funduszu solidarności na realizacje programu Centrum Opiekuńczo Mieszkalne, w ramach którego budynek szkoły w Radziechowie został przystosowany do prowadzenia COM; w ramach programu asystent osobisty osoby niepełnosprawnej edycja 2025, pomocą Asystenta osobistego Osoby niepełnosprawnej objętych zostało 7 podopiecznych.

3.6 Zjawisko wykluczenia społecznego w Gminie Zagrodno

Z przeprowadzonych analiz dotyczących uwarunkowań społecznych Gminy Zagrodno wynika, że kluczowe znaczenie ma podkreślanie walorów społeczno-gospodarczych oraz podejmowanie działań ograniczających zjawiska bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego. Choć skala problemów społecznych w gminie nie jest wysoka, to szczególna troska o osoby zagrożone marginalizacją może istotnie poprawić jakość życia mieszkańców, a tym samym przeciwdziałać migracjom wewnętrznym i odpływowi ludności.

Jednym z najważniejszych zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej powinno być skoncentrowanie działań na stosunkowo niewielkiej grupie odbiorców wsparcia oraz określenie jasnych standardów korzystania z pomocy społecznej. Efektywność pracy Ośrodka i jego współpracy z beneficjentami powinna opierać się na wdrażaniu kompleksowych programów umożliwiających wyjście z sytuacji marginalizacji. Ograniczanie się jedynie do udzielania świadczeń może prowadzić do utrwalania bierności i kształtowania postaw roszczeniowych, zamiast aktywizować i wspierać w procesie usamodzielniania się.

Wykluczenie społeczne często bywa utożsamiane z takimi zjawiskami jak ubóstwo, bieda, deprywacja potrzeb czy pauperyzacja. Choć w wielu aspektach się one ze sobą pokrywają, zwłaszcza w wymiarze ekonomicznym, nie są pojęciami tożsamymi. Osoba uboga nie zawsze musi być społecznie wykluczona, podobnie jak osoba wykluczona niekoniecznie pozbawiona jest środków materialnych – jej wykluczenie może mieć podłoże inne niż ekonomiczne.

Najprościej można określić wykluczenie społeczne jako sytuację, w której człowiek z powodu ograniczeń ekonomicznych i społecznych nie jest w stanie zaspokajać swoich potrzeb, a tym samym jego udział w życiu zawodowym, kulturalnym, edukacyjnym, zdrowotnym czy związanym z czasem wolnym jest znacznie utrudniony. Prowadzi to do ograniczenia, a czasem nawet uniemożliwienia pełnienia ról społecznych zgodnych z prawem, korzystania z infrastruktury i dóbr publicznych, posiadania majątku czy uzyskiwania dochodów.

Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r. wykluczenie oznacza sytuację, w której gospodarstwa domowe nie są w stanie zaspokajać swoich potrzeb, co prowadzi do ubóstwa i w konsekwencji do braku możliwości uczestnictwa w życiu społecznym.

Do grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne należą m.in.:

- osoby starsze, samotne i niepełnosprawne;
- osoby bezrobotne do 25. roku życia;
- osoby długotrwale bezrobotne oraz kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły pracy;
- osoby bezrobotne po 50. roku życia;
- osoby bez wykształcenia średniego, kwalifikacji zawodowych czy doświadczenia;
- osoby samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia;
- osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie znalazły zatrudnienia;
- bezrobotne osoby z niepełnosprawnościami.

Wsparcia społecznego wymagają nie tylko osoby bezrobotne czy zagrożone ubóstwem, ale także inne grupy mieszkańców, co wynika ze zmian demograficznych wpływających na sytuację społeczną gminy. Struktura ludności ulega przekształceniu – coraz liczniejsza staje się grupa osób starszych, podczas gdy udział osób w wieku przedprodukcyjnym pozostaje niewielki. Jest to ważny sygnał na przyszłość, gdyż może rzutować na dalszy rozwój Gminy Zagrodno.

Obecnie jednym z istotnych problemów jest codzienne funkcjonowanie seniorów. Braki w infrastrukturze komunikacyjnej powodują trudności w dotarciu do lekarza, urzędu czy sklepu. Ponadto rośnie zapotrzebowanie na wsparcie w zakresie profilaktyki zdrowotnej i ochrony zdrowia psychicznego osób starszych. Samotność, utrata bliskiej osoby, zmiana statusu społecznego związana z przejściem na emeryturę, poczucie nieprzydatności czy brak możliwości integracji z otoczeniem – to czynniki, które negatywnie wpływają na kondycję psychiczną mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Problemy te dotyczą również innych grup, m.in. osób z niepełnosprawnością intelektualną czy młodzieży wchodzącej w dorosłość, która potrzebuje wsparcia w nauce samodzielności i funkcjonowania społecznego. Samo wsparcie pedagoga szkolnego okazuje się niewystarczające. W mniejszych gminach szczególnie wyraźna jest potrzeba zapewnienia profesjonalnej pomocy psychologicznej, zwłaszcza że coraz więcej osób zmaga się z chorobą XXI wieku – depresją.

Problem ten dotyka coraz większej liczby osób starszych i niepełnosprawnych ruchowo, którzy z powodu ograniczeń komunikacyjnych spychani są na margines społeczny. Ograniczony dostęp do specjalistów sprawia, że problem narasta z roku na rok. Brak odpowiednich form pomocy psychologicznej i terapeutycznej może prowadzić do dalszego pogłębiania się wykluczenia społecznego wśród mieszkańców gminy.

W Gminie Zagrodno wyróżniono następujące grupy mieszkańców szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne:

- osoby starsze, chore i z niepełnosprawnościami,
- osoby pozostające bez pracy przez dłuższy czas,
- kobiety bezrobotne w wieku do 30 roku życia.

Podsumowując, głównym celem niniejszej diagnozy, opracowanej w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, jest podejmowanie działań aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem lub izolacją społeczną oraz przeciwdziałanie zidentyfikowanym problemom poprzez ich wczesne rozpoznawanie i tworzenie odpowiednich rozwiązań. Skupienie uwagi na kluczowych kwestiach społecznych pozwoli w przyszłości osiągnąć większą skuteczność działań, co w efekcie wpłynie na poprawę jakości życia i satysfakcję mieszkańców gminy.

3.7 Piramida problemów społecznych

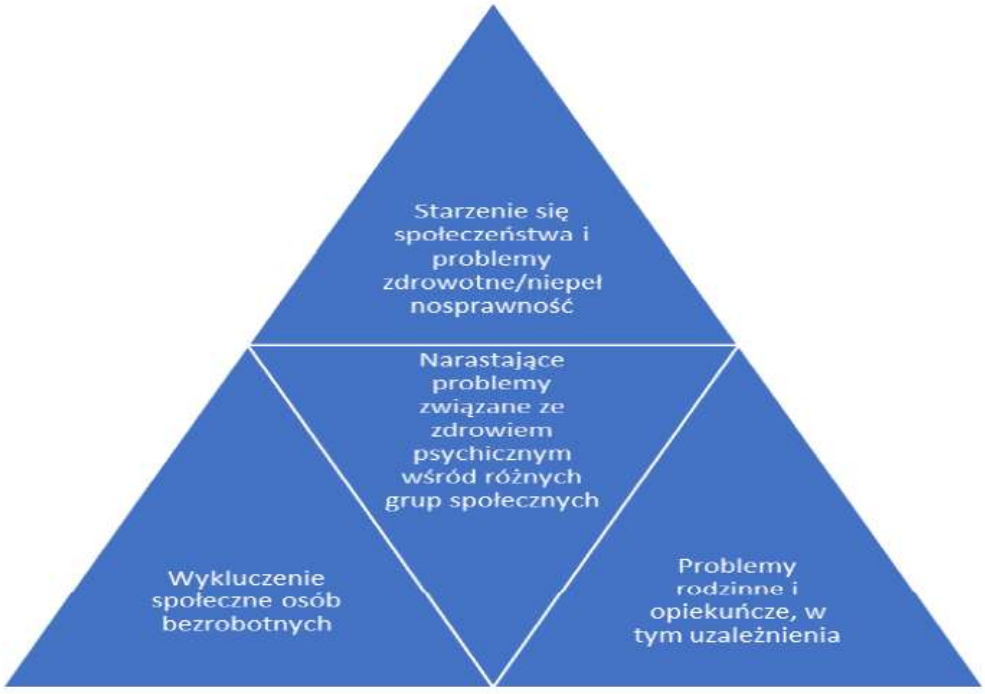
Problemy społeczne to różnego rodzaju trudności, zakłócenia i niekorzystne zjawiska, które pojawiają się w życiu wspólnotowym. Ich źródłem są mechanizmy funkcjonowania społeczeństwa, często związane z gwałtownymi zmianami społecznymi, opóźnieniami w rozwoju kulturowym, dezorganizacją życia społecznego czy transformacjami gospodarczymi. Prowadzi to do nieprawidłowego działania instytucji politycznych, administracyjnych, edukacyjnych i społecznych, a także do dominacji wybranych grup, wzrostu nierówności i niesprawiedliwości oraz trudności w prawidłowym pełnieniu ról społecznych.

Do najważniejszych problemów społecznych, którym należy przeciwdziałać w celu utrzymania dobrej jakości życia mieszkańców Gminy Zagrodno, zalicza się:

- starzenie się społeczeństwa oraz związane z tym problemy zdrowotne i niepełnosprawność,
- wykluczenie społeczne osób bezrobotnych, w tym długotrwale pozostających bez pracy oraz kobiet,
- problemy rodzinne i opiekuńcze, w tym zjawisko uzależnień,
- narastające trudności dotyczące zdrowia psychicznego w różnych grupach społecznych.

Problemy te zostały ujęte w cztery główne obszary, ponieważ poszczególne zjawiska wzajemnie się przenikają i wzmacniają, zwiększając ryzyko ich wystąpienia. Ich pogrupowanie wskazuje na występowanie efektu sprzężenia zwrotnego, który łączy je w sieć współzależności. Całość można traktować także w formie piramidy problemów społecznych, w której każde zjawisko wpływa na pozostałe, tworząc spójny obraz lokalnych wyzwań.

Schemat 2 Piramida problemów społecznych

Źródło: Opracowanie własne

IV. Cele

Planowanie działań w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych koncentruje się na podtrzymaniu i rozwoju lokalnej społeczności, a także na doskonaleniu systemu pomocy społecznej, współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi

oraz aktywizacji osób i środowisk narażonych na marginalizację. Głównym zadaniem Strategii jest pobudzanie aktywności społecznej osób zagrożonych wykluczeniem. W związku z tym wyznaczono następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny I

Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego wśród osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.

Cele operacyjne:

- Wdrażanie programów edukacyjnych oraz inicjatyw sprzyjających integracji społecznej, ukierunkowanych na aktywizację osób starszych i niepełnosprawnych.
- Realizacja przedsięwzięć lokalnych zapewniających podstawowe wsparcie opiekuńcze dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.
- Rozszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi w obszarze aktywizacji i integracji społecznej.
- Podejmowanie działań systemowych umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami pełne uczestnictwo w życiu społecznym, w tym w szczególności w obszarze kultury, edukacji i rynku pracy

Cel strategiczny II

Podniesienie poziomu aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych długotrwałym wykluczeniem oraz osób biernych zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.

Cele operacyjne:

- Rozszerzanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie promocji dostępnych ofert zatrudnienia, informowania o wolnych miejscach pracy, korzystania z poradnictwa zawodowego, szkoleń, staży, przygotowania zawodowego dorosłych, a także organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
- Prowadzenie działań wspierających osoby bezrobotne poprzez pracę socjalną, w tym także w oparciu o kontrakty socjalne.
- Realizacja projektów umożliwiających rozwój umiejętności zawodowych i społecznych, które sprzyjają aktywizacji osób pozostających bez pracy.

- Nawiązywanie i prowadzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na poziomie ponadgminnym, które wspierają osoby bezrobotne.

Cel strategiczny III

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem działań zapobiegających uzależnieniom.

Cele operacyjne:

- Podejmowanie inicjatyw mających na celu udzielanie wsparcia rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych oraz rozwijanie systemu pomocy rodzinnej.
- Wspieranie dzieci i młodzieży w procesie nauki oraz w ich wszechstronnym rozwoju osobistym i społecznym.
- Realizowanie działań zapewniających wsparcie socjalne i psychologiczne rodzinom w trudnej sytuacji materialnej.
- Wdrażanie przedsięwzięć zawartych w Gminnym Programie Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi.

Cel strategiczny IV

Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne:

- Inicjowanie i realizowanie wsparcia psychologicznego dla różnych grup mieszkańców, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Wzmacnianie integracji społecznej wśród mieszkańców Gminy.
- Nawiązywanie i rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym, działającymi na rzecz profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego.

4.1 Uszczegółowienie problemów społecznych w kontekście celów

Najistotniejsze problemy społeczne zidentyfikowane na terenie Gminy Zagrodno dotyczą kilku kluczowych obszarów, przedstawionych na poniższym schemacie. Warto zaznaczyć, że każdy z tych problemów jest powiązany z innymi zjawiskami społecznymi – wzajemnie na siebie wpływają, co w efekcie może prowadzić do wykluczenia społecznego różnych grup mieszkańców.

Schemat 3 Zdiagnozowane problemy społeczne w Gminie Zagrodno

Źródło: Opracowanie własne

Starzenie się społeczeństwa oraz problemy zdrowotne wynikają przede wszystkim ze wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym i wydłużającej się średniej długości życia. Seniorzy coraz bardziej dominują w strukturze demograficznej gminy. Z tym zjawiskiem wiąże się istotny problem społeczny – izolacja i samotność osób starszych.

Dodatkowo pojawiają się trudności w codziennym funkcjonowaniu seniorów. W Gminie Zagrodno brak odpowiednich połączeń komunikacyjnych utrudnia starszym mieszkańcom dotarcie do lekarzy i poradni specjalistycznych, co często skutkuje zaniedbaniami w opiece zdrowotnej, zwłaszcza wśród osób, które nie mogą sobie pozwolić na prywatne wizyty. Brak Domu Seniora oraz niewystarczająco rozwinięte usługi opiekuńcze na terenach wiejskich prowadzą do ograniczenia aktywności starszych osób, ich izolacji i zwiększonego ryzyka wykluczenia społecznego.

Dlatego niezbędne jest podejmowanie działań wspierających aktywność seniorów, umożliwiających im uczestnictwo w życiu społecznym i podtrzymywanie relacji społecznych. Ważne jest także rozwijanie kapitału społecznego i poczucia lokalnej tożsamości, np. poprzez inicjatywy międzypokoleniowe sprzyjające współpracy między młodszymi a starszymi mieszkańcami.

Plan rozwoju Gminy powinien uwzględniać rosnącą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym. Dla seniorów kluczowe jest zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej oraz możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, co pomaga zapobiegać izolacji i oferuje różnorodne formy spędzania czasu wolnego. Ważne jest także

zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa i stabilności, w tym kontroli nad własnym otoczeniem oraz poczucia przydatności.

Te potrzeby można realizować poprzez angażowanie seniorów w działania rozwijające ich umiejętności i zainteresowania, a jednocześnie przynoszące korzyści Gminie. Połączenie aspiracji seniorów z celami rozwoju lokalnej społeczności może przyczynić się do wzrostu kapitału społecznego i wzmocnienia więzi w społeczności. Podobne podejście należy stosować wobec osób niepełnosprawnych, zwracając szczególną uwagę na realizację polityki dostępności i tworzenie warunków umożliwiających im pełne uczestnictwo w życiu Gminy.

Wykluczenie społeczne osób bezrobotnych, w tym długotrwale pozostających bez pracy oraz kobiet, stanowi istotne wyzwanie dla każdej gminy. Osoby te powinny być objęte programami aktywizacyjnymi, które pozwolą zapobiec długotrwałemu wykluczeniu wynikającemu z braku zatrudnienia i trudności w poradzeniu sobie z sytuacją marginalizacji. Ma to duże znaczenie, ponieważ wykluczenie społeczne prowadzi do negatywnych konsekwencji, takich jak nasilanie izolacji, marginalizacja, stygmatyzacja czy powstawanie innych problemów społecznych.
Dlatego ważne jest podejmowanie działań aktywizujących społeczno-kulturalnie osoby zagrożone wyłączeniem społecznym. Szczególną uwagę należy zwrócić na wsparcie kobiet pozostających bez pracy – poprzez docieranie do nich, analizowanie przyczyn braku aktywności zawodowej oraz identyfikowanie barier. Często brak pewności siebie i determinacji wynika z ograniczonej aktywności lub trudności w podjęciu pracy. Do najczęstszych problemów należą: brak możliwości zapewnienia opieki dzieciom, nieaktualne lub niewystarczające kwalifikacje zawodowe, trudności w poszukiwaniu zatrudnienia.
Diagnoza tych przyczyn pozwala zaplanować i wdrożyć odpowiednie działania, które ograniczą ryzyko wykluczenia społecznego i zawodowego kobiet oraz zwiększą ich szanse na aktywne uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym.

Najskuteczniejszym sposobem przeciwdziałania opisanym zjawiskom oraz ich dalszemu rozprzestrzenianiu się jest aktywizacja społeczna. Można ją rozumieć szeroko, jednak jej głównym celem jest wyprowadzenie osób zagrożonych wykluczeniem z izolacji i włączenie ich do aktywnego życia społecznego. Kluczowe jest, aby w działania te angażowały się wszystkie dostępne na terenie Gminy Zagrodno instytucje, organizacje

oraz organy samorządowe, tak aby aktywizacja przebiegała wielowymiarowo i obejmowała jak najszerszą grupę mieszkańców.

Problemy rodzinne i opiekuńcze, w tym uzależnienia członków gospodarstw domowych, wymagają podjęcia odpowiednich działań naprawczych. Najczęściej są one powiązane z brakiem zatrudnienia i trudną sytuacją materialną rodzin. Nawarstwianie się różnych trudności prowadzi do tego, że rodziny nie funkcjonują prawidłowo – nie są w stanie zapewnić sobie i dzieciom bezpiecznych oraz godnych warunków życia, nie poświęcają uwagi edukacji swoich dzieci ani ich problemom związanym z funkcjonowaniem w społeczeństwie.

Szczególne znaczenie ma tu wspieranie aktywności społecznej, gdyż Gmina Zagrodno obejmuje tereny popegeerowskie, które cechują się wyższym stopniem występowania marginalizacji i wykluczenia społecznego. Wynika to m.in. z ubóstwa, braku pracy czy ograniczonych możliwości rozwijania zainteresowań. Specyfika tego obszaru sprawia, że staje się on niejako wyłączony z szerszego życia społecznego, a brak infrastruktury komunikacyjnej dodatkowo pogłębia ten problem.

Co istotne, wzorce bierności i wycofania są często przekazywane kolejnym pokoleniom – dzieciom i wnukom – co utrwala zjawisko wykluczenia. Dlatego tak ważne jest podejmowanie działań, które sprzyjają integracji społecznej, obejmującej wszystkich mieszkańców Gminy. Kluczową rolę odgrywa tu promowanie pozytywnych wzorców i postaw, również w relacjach międzypokoleniowych. Równie ważne jest uświadamianie rodzin dotkniętych problemami, z jak dużym zjawiskiem się mierzą oraz zapewnienie im dostępu do profesjonalnej pomocy.

Wszystkie opisane wcześniej problemy, zidentyfikowane na terenie Gminy Zagrodno, mają bezpośredni wpływ na narastające trudności związane ze zdrowiem psychicznym wśród różnych grup mieszkańców. Wykluczenie społeczne, niezależnie od przyczyny, bardzo często prowadzi do pogorszenia kondycji psychicznej. Dotyczy to nie tylko osób starszych, bezrobotnych czy ubogich, ale coraz częściej również dzieci i młodzieży.

Młodzi ludzie, wychowujący się w niewielkich społecznościach wiejskich, pozbawieni możliwości rozwoju osobistego i perspektyw na przyszłość, często doświadczają obniżonego nastroju czy stanów depresyjnych. Brak pozytywnych wzorców rodzinnych i społecznych dodatkowo pogłębia ich frustrację i niezadowolenie. Słabo rozwinięty rynek

pracy, a także ograniczony dostęp do kultury i rekreacji stają się głównymi czynnikami sprzyjającymi migracji młodych mieszkańców.

Podobne problemy dotykają seniorów, którzy w wyniku zmiany roli społecznej (np. przejścia na emeryturę) narażeni są na poczucie samotności i obniżenie nastroju. Również osoby bezrobotne i niepełnosprawne znajdują się w grupie szczególnego ryzyka, jeśli chodzi o trudności natury psychicznej.

Dlatego tak ważne jest zapewnienie tym grupom dostępu do wsparcia specjalistów – psychologów, doradców zawodowych czy terapeutów. Konieczna jest realizacja projektów ukierunkowanych na profilaktykę zdrowia psychicznego oraz inicjowanie działań w różnych instytucjach i środowiskach lokalnych (szkołach, Kołach Gospodyń Wiejskich, organizacjach społecznych). Działania te powinny wspierać rozwój kompetencji miękkich, takich jak budowanie poczucia własnej wartości, asertywność czy umiejętność wyznaczania i realizowania celów. Tego typu inicjatywy mogą przyczynić się do ograniczenia problemów psychicznych mieszkańców, poprawy ich dobrostanu oraz wzmocnienia integracji i poczucia przynależności do wspólnoty.

4.2 Wdrażanie celów Strategii

Realizacja polityki społecznej, zwanej również socjalną, która opiera się na świadomym i ukierunkowanym działaniu państwa oraz innych instytucji w zakresie kształtowania warunków życia, pracy i relacji międzyludzkich, stanowi podstawę osiągania wyznaczonych celów strategicznych. Polityka ta obejmuje m.in. kwestie związane z rodziną, zatrudnieniem, edukacją, warunkami mieszkaniowymi, kulturą, ochroną zdrowia, organizacją czasu wolnego i turystyki, a także przeciwdziałaniem patologiom społecznym. Jej nadrzędnym celem jest zaspokajanie zarówno potrzeb jednostek, jak i całych społeczności. Koncepcja ta opiera się na zapewnieniu wszechstronnej pomocy osobom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej, realizowanej poprzez wsparcie finansowe, rzeczowe i specjalistyczne. Obejmującą w szczególności pracę socjalną, interwencję kryzysową, przyznawanie świadczeń, integrację społeczną, a także współpracę z innymi organizacjami i analizę potrzeb społecznych w celu opracowania i wdrożenia lokalnych programów pomocy poprzez oddzielenie pracy administracyjnej od pracy socjalnej oraz usług socjalnych została oparte na zasadzie promocji aktywizacyjnego i innowacyjnego podejścia do pomocy społecznej, rozumianej jako instytucja poszukująca wciąż nowych sposobów na to, jak skutecznie zmienić sytuację osób, rodzin, grup i społeczności pomocy wymagających wsparcia.

W odniesieniu do przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych celów strategicznych, ich wdrażanie odbywać się będzie poprzez konkretne działania, takie jak:

- udzielanie wsparcia osobom starszym, przewlekle chorym oraz niepełnosprawnym poprzez wyrównywanie szans i sprzyjanie ich integracji ze społeczeństwem,
- systematyczne rozpoznawanie potrzeb osób wymagających opieki oraz likwidowanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i w domach,
- promowanie pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych oraz wspieranie ich integracji społecznej i zawodowej,
- zapewnianie usług opiekuńczych i specjalistycznych, w tym opieki domowej nad seniorami i osobami chorymi, jak również udzielanie wsparcia materialnego i organizowanie odpowiedniej opieki medycznej, geriatrycznej i rehabilitacyjnej,
- tworzenie alternatywnych form pomocy, m.in. poprzez rozwój Klubów Seniora, Centrum Opiekuńczo Mieszkalne i inicjatyw wspierających integrację osób starszych lokalnej społeczności,
- zachęcanie do aktywności zawodowej osób w wieku emerytalnym,
- rozwój wolontariatu jako formy budowania więzi międzypokoleniowych i wzmacniania polityki senioralnej,
- wdrażanie programu „Dostępność Plus” poprzez rozwiązania w zakresie cyfryzacji, komunikacji oraz dostosowania przestrzeni architektonicznej.

Czas realizacji działań: Działania ciągłe w latach 2026- 2030

Przeciwdziałanie bezrobociu, czyli wsparcie i aktywizacja zawodowo-społeczna osób pozostających bez pracy, będzie prowadzone poprzez:

- włączanie podopiecznych Ośrodka w projekty z zakresu aktywnej integracji,
- wspieranie osób bezrobotnych w zakładaniu własnych działalności gospodarczych, tworzenie miejsc pracy w organizacjach pożytku publicznego, organizację prac społecznie użytecznych oraz staży, które umożliwią zdobycie doświadczenia zawodowego – zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawą o zatrudnieniu socjalnym,
- działania nakierowane na aktywizację zawodową, szczególnie osób długotrwale pozostających bez pracy – m.in. poprzez kursy zawodowe, doradztwo, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, współpracę z PUP i pracodawcami

oraz angażowanie w wolontariat, rozwój ekonomii społecznej i zakładanie spółdzielni socjalnych, a także promowanie postaw aktywności i mobilności na rynku pracy,

- wspieranie integracji zawodowej kobiet, w tym pomoc w powrocie do pracy po urlopach macierzyńskich i wychowawczych, zapewnienie opieki nad dziećmi jako elementu ułatwiającego podjęcie pracy oraz tworzenie warunków sprzyjających łączeniu obowiązków rodzinnych z zawodowymi.

Czas realizacji działań: Działania ciągłe w latach 2026-2030.
Podmioty odpowiedzialne za realizację działań: GOPS, Urząd Gminy, PUP Złotoryja.

Rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dziecka i rodziny będzie realizowane m.in. przez:

- zatrudnianie w GOPS pracowników posiadających odpowiednie kwalifikacje oraz systematyczne podnoszenie ich kompetencji poprzez szkolenia dostosowane do wymagań prawa oraz oczekiwań mieszkańców,
- indywidualne podejście do problemów i potrzeb klientów, a także budowanie atmosfery zaufania i życzliwości we wzajemnych relacjach,
- prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych, ukierunkowanych na wzmacnianie rodziny i przygotowanie do pełnienia ról rodzinnych,
- rozwój lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym organizację dożywiania dzieci i młodzieży szkolnej potrzebującej takiego wsparcia oraz pozyskiwanie żywności z programów unijnych,
- ochronę dzieci i młodzieży przed deprywacją, przemocą, nadużyciami i wykluczeniem społecznym, a także zapobieganie niedostosowaniu społecznemu i przestępczości.

Czas realizacji działań: Działania ciągłe w latach 2026-2030.
Podmioty odpowiedzialne za realizację działań: GOPS, Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Promowanie zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem troski o zdrowie psychiczne będzie realizowane poprzez:

- kształtowanie postaw sprzyjających zaangażowaniu mieszkańców w działania pomocowe oraz wspieranie inicjatyw na rzecz osób potrzebujących,
- udzielanie wsparcia osobom zmagającym się z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzinom, tak aby ułatwić im funkcjonowanie społeczne, a także zapewnienie dostępu do poradnictwa psychologicznego,
- organizację warsztatów profilaktycznych w szkołach i instytucjach lokalnych,
- realizację projektów krajowych i unijnych ukierunkowanych na poprawę kondycji psychicznej mieszkańców,
- współpracę z instytucjami zajmującymi się zdrowiem psychicznym,
- kooperację z policją i pedagogami szkolnymi w zakresie diagnozowania problemów młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym, w tym próbami samobójczymi,
- organizację spotkań, prelekcji i zajęć wychowawczych w szkołach, np. z okazji Dnia Zdrowia Psychicznego.

Czas realizacji działań: Działania ciągłe w latach 2026-2030.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań: GOPS, Urząd Gminy, placówki oświatowe.

V. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1) wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2) wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weeknesses),
3) zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4) zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości miasta w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej. Szczegółowe opracowanie analizy SWOT jest ważnym etapem procesu planowania strategicznego, ponieważ jest to punkt wyjściowy dla stawianych celów strategicznych oraz działań społecznych.

Tabela 19: Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• dobrze działający Ośrodek Pomocy Społecznej i profesjonalna kadra; • rozwój aktywności przedsiębiorczej; • spadek poziomu bezrobocia; • zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych; • skuteczna aktywizacja osób bezrobotnych; • malejące zapotrzebowanie na pomoc społeczną, zwłaszcza w formie zasiłków; • dostępność placówek edukacyjnych – dobra oferta żłobków, przedszkoli i szkół; • wzrost świadomości społecznej na temat problemu przemocy, materiałów edukacyjnych umożliwiających poszukiwanie wsparcia oraz działająca infolinia • oferta pomocy dla osób w kryzysie bezdomności;	• systematyczny spadek liczby ludności, problem wyludniania się Gminy; • postępujący proces starzejącego się społeczeństwo; • mało atrakcyjny rynek pracy; • migracja młodzieży do miast, a także osób o wysokich kwalifikacjach zawodowych ze względu na niewielką liczbę atrakcyjnych miejsc pracy; • występowanie zjawiska dziedziczenia statusu bezrobotnego; • niska świadomość społeczna; • wyuczona bezradność, roszczeniowość mieszkańców; • niewystarczające rozwiązania w zakresie zwalczania bezrobocia wśród kobiet (niska świadomość, lęk przed podjęciem pracy); • brak chęci podopiecznych GOPS do zmiany swojej sytuacji; • niezadawalająco rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego; • niewystarczająco rozwinięta sieć usług opiekuńczych; • słabo rozwinięta sieć komunikacyjna; • wieloproblemowość w rodzinach korzystających z opieki społecznej; • brak rozwoju wolontariatu; • narastające problemy związane ze zdrowiem psychicznym mieszkańców wśród różnych grup społecznych; • brak funkcjonujących NGO działających w obszarze pomocy społecznej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
• rozbudowa infrastruktury społecznej; • możliwość szybkiej i efektywnej reakcji na problemy społeczne; • minimalizacja problemów infrastrukturalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych; • rozwój i upowszechnienie usług Programu „Dostępność Plus”; • rozwój lokalnego rynku pracy; • rozwój turystyki i agroturystyki jako potencjału regionalnego; • zwiększenie integracji mieszkańców i wiedzy z zakresu występujących problemów społecznych; • zmiany świadomości wśród mieszkańców; • zwiększenie oferty kulturalno – oświatowej dla mieszkańców; • zwiększenie promocji regionu; • stosowanie aktywnych narzędzi aktywizacji bezrobotnych; • sprawnie realizowana polityka senioralna – rozwój usług dla seniorów; • poprawa komunikacji gminnej.	• postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym; • nasilenie się zjawisk migracyjnych, ucieczka młodych z Gminy; • występowanie „szarej strefy” jako atrakcyjnego miejsca pracy; • utrwalające się uzależnienie osób od pomocy społecznej wśród osób długotrwale bezrobotnych; • wzrost liczby osób uzależnionych; • postępująca izolacja społeczna osób ubogich i wykluczonych; • zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jednopokoleniową oraz zwiększająca się skala samotnego rodzicielstwa i związane z tym trudności opiekuńcze; • pogłębiające się problemy społeczne wśród osób starszych; • niski poziom zaangażowania społecznego na rzecz budowania integracji; • brak osób chętnych działających w formie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych; • niewystarczająca liczba pracowników socjalnych, brak możliwości podnoszenia ich wiedzy i kompetencji; przez to brak zapewnienia odpowiedniej pomocy rodzinom oraz wypalenie zawodowe i poczucie bezradności wśród pracowników socjalnych; • niekorzystne i często zmieniające się przepisy prawne; • rosnące koszty funkcjonowania systemu pomocy społecznej; • niewystarczające wsparcie psychologiczne w zakresie dbania o własne zdrowie psychiczne; • niezadowalająca ilość środków finansowych, ograniczenia w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych (kapitał ludzki, zapewnienie wkładu własnego, ograniczenia lokalowe i własnościowe itp.).

Źródło: Opracowanie własne

VI. Misja i wizja

Misją wynikającą z niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest podejmowanie skutecznych działań w obszarze polityki społecznej na terenie Gminy Zagrodno. Przyjęta misja wyznacza także strukturę celów – wskazuje priorytetowe obszary i kierunki działań, budując tym samym spójną wizję realizacji polityki społecznej.

MISJA

Gmina Zagrodno w sposób systematyczny, oparty na profesjonalizmie i współpracy, dąży do podnoszenia jakości życia swoich mieszkańców.

WIZJA

Utworzenie instytucji otwartej i przyjaznej, która świadczy specjalistyczne wsparcie sprzyjające integracji lokalnej społeczności, poprawie warunków życia mieszkańców oraz ograniczaniu zjawiska wykluczenia społecznego dotykającego różne grupy.

Realizacja przyjętej wizji i misji następować będzie poprzez zapewnienie profesjonalizmu w obsłudze mieszkańców, przy zachowaniu trybu i terminów określonych obowiązującymi przepisami prawa oraz przy racjonalnym gospodarowaniu środkami finansowymi pozostającymi w dyspozycji samorządu. Kluczowe znaczenie mieć będzie budowanie partnerstwa z mieszkańcami – wnioskodawcami, a także współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy. Wdrażane działania ukierunkowane będą na aktywizację społeczności lokalnej poprzez propagowanie aktywnej integracji, jak również na zapewnienie pracownikom warunków do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, co pozwoli dostosować poziom ich wiedzy i kompetencji do bieżących wymogów prawnych oraz oczekiwań społecznych. W ten sposób możliwe będzie kształtowanie postaw sprzyjających zaspokajaniu zbiorowych potrzeb społeczności gminnej.

Uszczegółowieniem powyższych działań będą w szczególności:

- zapewnienie sprawnej, rzetelnej i terminowej obsługi świadczeniobiorców, zgodnej z obowiązującymi przepisami prawa i przy zachowaniu zasad bezstronności;
- doskonalenie systemu organizacyjnego pracy, obejmujące rozwój bazy lokalowej i technicznej, optymalne zarządzanie zasobami oraz racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi;

- systematyczne monitorowanie realizowanych procesów, identyfikowanie obszarów wymagających poprawy i ich doskonalenie, w celu zwiększenia satysfakcji mieszkańców z jakości świadczonych usług;
- prawidłowa realizacja zadań wynikających z ustaw, w tym właściwe wykorzystanie środków publicznych oraz aktywne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację działań;
- prowadzenie działalności informacyjnej i promocyjnej, ukierunkowanej na upowszechnianie podejmowanych przedsięwzięć, ze szczególnym akcentem na niematerialne formy wsparcia oraz działania z grupami i środowiskiem lokalnym.

VII. Kierunki interwencji

Kierunki interwencji stanowią kluczowe obszary polityki społecznej Gminy Zagrodno, które powinny być konsekwentnie realizowane, aby ograniczać skalę i skutki zdiagnozowanych problemów społecznych.

Należy jednak podkreślić, że ich określanie wymaga dostosowania zarówno do aktualnych wyzwań, jak i do prognozowanych zjawisk w przyszłości.

W ramach wyznaczonych kierunków interwencji zakłada się:

1. **Rozwój elastycznych form zatrudnienia dla kobiet**, umożliwiający im skuteczne łączenie życia rodzinnego z aktywnością zawodową. Działania te powinny sprzyjać podnoszeniu wskaźnika dzietności poprzez zmniejszenie kosztów związanych z wychowaniem dzieci i opieką nad nimi, zwłaszcza w kontekście łączenia kariery zawodowej z obowiązkami rodzinnymi.
2. **Wzmacnianie sektora ekonomii społecznej**, ukierunkowane na osoby dopiero wchodzące na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotne, w celu ograniczenia ryzyka marginalizacji i ubóstwa.
3. **Wdrażanie narzędzi poprawiających jakość i dostępność usług zdrowotnych**, a także podnoszenie efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.
4. **Tworzenie modelu aktywności seniorów**, obejmującego działania intelektualne, społeczne i zawodowe, które pozwolą wykorzystać ich potencjał, a jednocześnie zapobiegać izolacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych
5. **Rozwój Programu „Dostępność Plus”**, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami, z naciskiem na eliminowanie barier w przestrzeni publicznej oraz w dostępie do usług.

6. **Pozyskiwanie środków zewnętrznych** w celu modernizacji i rozwoju infrastruktury komunikacyjnej, co pozwoli zwiększyć integrację mieszkańców oraz poprawić spójność lokalnej społeczności.
7. **Podnoszenie jakości usług samorządowych**, poprzez inwestowanie w edukację i systematyczne szkolenia pracowników instytucji gminnych, tak aby zapewnić mieszkańcom profesjonalne wsparcie i obsługę na wysokim poziomie.

Kontynuacja dotychczasowych interwencji: w oparciu o program przeciwdziałania przemocy w rodzinie, program wspierania rodzin gminny program przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

VIII. Monitoring i ewaluacja

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągania. Bieżący monitoring pozwoli również na eliminacje niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy Zagrodno.

Niniejsza Strategia, po jej uchwaleniu przez Radę Gminy, zostanie opublikowana i udostępniona na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Zagrodno oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Głównym Koordynatorem i Realizatorem niniejszej Strategii na lata 2026-2030 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagrodnie.

Podstawowymi realizatorami Strategii, poza GOPS, są:

- Urząd Gminy;
- Zespół Interdyscyplinarny;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- placówki oświatowe;
- podmioty ochrony zdrowia;
- podmioty kulturalne i sportowe.

Ponadto, partnerami współrealizującymi Strategię mogą być np.: organizacje pozarządowe realizujące zadania spójne z celami Strategii, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Poradnie Zdrowia Psychicznego, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowy Urząd Pracy.

Stosownie do zapisów Strategii, w miarę potrzeby aktualizuje się istniejące lub proponuje kolejne programy lub projekty z zakresu pomocy społecznej, przedkładając stosowne propozycje Radzie Gminy. Istniejące i przyszłe programy pomocy społecznej oraz zawarte w nich projekty realizuje się z uwzględnieniem wizji i misji oraz celów (kierunków działania) ustalonych w niniejszej Strategii.

Monitoring będzie prowadzony w ujęciu corocznym, poprzez ocenę zasobów pomocy społecznej oraz wskazanie działań, które zostały podjęte oraz określenie ich wpływu na cele zaplanowane w Strategii. Ponadto **na zakończenie realizacji Strategii, zaplanowano ewaluację ex-post**, poprzez którą możliwe będzie ocenienie skuteczności podejmowanych działań względem lokalnych potrzeb w zakresie eliminowania uwarunkowań niekorzystnych związanych ze społecznym i zawodowym wykluczeniem mieszkańców. Ewaluacja pozwoli określić stopień realizacji celów oraz wskazać dalsze działania, które będą niezbędne do efektywnego zrealizowania założeń zapisanych w dokumencie.

W przypadku wystąpienia czynników, których nie można było przewidzieć w momencie tworzenia strategii, a są one związane ze zmianą trendów gospodarczych lub innymi kwestiami mającymi wpływ na uwarunkowania społeczne, **przewiduje się możliwość wykonania ewaluacji mid-term, która będzie podstawą do zmiany zapisów Strategii.** Zaplanowane działania związane z bieżącym monitoringiem oraz ewaluacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają zapewnić aktualność zapisów zawartych w dokumencie oraz ich adekwatność względem występujących problemów społecznych.

Spis Schematów:

Schemat 1 Mapa oglądowa obszaru Gminy Zagrodno 13
Schemat 2 Piramida problemów społecznych 52
Schemat 3 Zdiagnozowane problemy społeczne w Gminie Zagrodno 55

Spis Rysunków i zdjęć

Fot. Kościół pw. Nawiedzenia NMP 19
Fot. Kościół pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Zagrodnie 20
Zdjęcie 1 Widok na górę i zamek Grodziec 20
Zdjęcie 2 Zamek Grodziec 21
Zdjęcie 3 Zamek Grodziec 22
Ryc. 1 Struktura mieszkańców w poszczególnych DPS-ach 43

Spis tabel:

Tabela 1: Powiązanie celów 11
Tabela 2: Liczba ludności w latach 2019 -2024 14
Tabela 3: Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i płci. 15
Tabela 4: Urodzenia i zgony 16
Tabela 5: Poziom bezrobocia w poszczególnych gminach w powiecie złotoryjskim [%] 25
Tabela 6 Liczba bezrobotnych w powiecie złotoryjskim stan na 31 stycznia 2025 r. 25
Tabela 7: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń 30
Tabela 8: Liczba osób pobierających świadczenia 31
Tabela 9: liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych 31
Tabela 10: Rodzaje świadczeń, z których w 2024r korzystali świadczeniobiorcy ze względu na liczbę dzieci 32
Tabela 11: Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100% 34
Tabela 12: Kwota świadczeń rodzinnych wypłacanych w latach 2020 -2025 36
Tabela 13: Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami 37
Tabela 14: Liczba świadczeń 38

Tabela 15: Kwota wypłaconych świadczeń 39
Tabela 16: Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w poszczególnych latach 40
Tabela 17: Kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego w poszczególnych latach [w zł] 41
Tabela 18: Liczba osób korzystających z pomocy na dożywianie w latach 2020-2025
Tabela 19: Analiza SWOT 62

Spis wykresów

Wykres 1: Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach na 31.12.2025 r 15
Wykres 2: Liczba osób bezrobotnych w Gminie Zagrodno w latach 2021– 2025 24
Wykres 3: Stopa Bezrobocia w Gminie Zagrodno 26
Wykres 4: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć 30
Wykres 5: Korzystający z pomocy 31
Wykres 6: Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych 32
Wykres 7: Przyczyny udzielania pomocy rodzinom 33
Wykres 8: Wskaźnik pracy socjalnej 34
Wykres 9: Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami 37
Wykres 10: Wydatki w obszarach polityki społecznej jst 38
Wykres 11: Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze 39
Wykres 12: Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego 41

Uzasadnienie

Obowiązek tworzenia gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, na mocy którego, do zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiazywania problemów uzależnień i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, jak również innych działań w ramach rozeznanych potrzeb, aby zapewnić wsparcie społeczne na swoim terenie.

Obecnie obowiązująca Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zagrodno na lata 2021-2025 została przyjęta Uchwałą NrXXXIII.198.2020 z dnia 30 grudnia 2020r.

W związku ze zmieniającymi się warunkami, problemami oraz oczekiwaniami społecznymi, a także możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację założeń Strategii, podjęto się opracowania nowej Strategii rozwiazywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030.

W dniach 17 września 2026r. do 24 września 2026 r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne Projektu Strategii. Konsultacje społeczne przeprowadzono w formie umieszczenia projektu uchwały na stronie internetowej Urzędu Gminy Zagrodno w zakładce „Konsultacje społeczne", gdzie został określony termin i miejsce zgłaszanie pisemnych opinii przez rady działalności pożytku publicznego lub organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W terminie przeznaczonym na konsultacje nie otrzymano żadnych opinii, wniosków i uwag od uprawnionych podmiotów na temat przedmiotu konsultacji.